

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Congresul Național de Chimie

Reprezentativ forum științific, cel de-al III-lea Congres Național de Chimie are menirea de a se institui într-un important și semnificativ moment pentru etapa actuală, în vederea sporirii contribuției industriei și cercetării chimice românești la continuarea dezvoltării economice naționale, pentru înfăptuirea întregului nivel calitativ a hoărârilor Congresului al XIII-lea și ale Conferinței Naționale a partidului. Tovarășii academicieni doctor inginer Elena Ceaușescu, prim vice-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Invățământului, președinte al Consiliului științific al Institutului Central de Chimie, a rostit cuvântarea de deschidere a celui de-al III-lea Congres Național de Chimie. „Disponem de o puternică industrie chimică în stare să satisfacă în cele mai bune condiții cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării economice și sociale a patriei, să aibă un rol tot mai important în întreaga dezvoltare și ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului”, se spune în cuvântare. Subliniind faptul că în realizarea tuturor obiectivelor, a programelor dezvoltării noastre pe mai departe, cercetarea științifică trebuie să acționeze în strânsă concurență cu producția, cu învățământul, tovarășii Elena Ceaușescu amă. Trebuie să avem permanent în vedere că viitorul poporului nostru este strins legat de ridicarea gradului general de cunoștințe, de pregătire, de dezvoltare puternică a științei. Să facem astfel încât știința românească în general — deci și știința chimică — să aibă un rol tot mai impor-

tant în întreaga dezvoltare a patriei, în făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, în realizarea comunismului în România. În același timp, cuvântarea adresează un mesaj profund umanist chimiștilor, savanților și specialiștilor din toate sectoarele, oamenilor de știință de pretutindeni de a-și uni eforturile pentru edificarea unei lumi a păcii, înțelegerii și progresului. Oamenii de știință români sunt hotărâți să contribuie tot mai strâns cu oamenii de știință de pretutindeni în vederea creșterii rolului acestora în realizarea unei politici noi, democratice, pentru triumful rațiunii, al păcii și colaborării între toate națiunile lumii — se spune în cuvântare. Știința și pacea, știința și viitorul — relații fundamentale ale lumii contemporane care exprimă o dată mai mult, prin înfăptuirile României socialiste, prin marile deschideri ale concepției politice românești al cărui arhitect strălucit este secretarul general al partidului, tovarășii Nicolae Ceaușescu, viziunea unui popor liber și demn de a-și construi în pace destinul, de a participa cu gândul și fapta la edificarea viitorului planetei. Prin indicațiile și orientările cuprinse în cuvântarea tovarășii academicieni doctor inginer Elena Ceaușescu, lucrările importante forum — cel de-al III-lea Congres Național de Chimie — au o amplă proiecție de idei și certifica răspunderii noi, sporite, pentru întreaga lume științifică românească, în acel consens al angajării și dăruirii, al creșterii contribuției la înfăptuirea marilor programe ale devenirii noastre pe calea progresului și civilizației socialiste.

FORȚA CULTURII

Pe cit de complexă, pe cit de vastă și omni-birentă în concretizarea și dinamizarea sa, pe atît de sugestivă și de inovatoare este imaginea viitorului. În oricare domeniu și din oricare unghi am privi. Perspectiva își extrage dimensiunile mereu mai înalte și îmbogățite din și prin efortul amplu, creator. Sub această latură Tezele din aprilie prezentate de secretarul general al partidului au o evidentă anaglifă un orizont larg de preocupări și reflecții care fac din actuala etapă un moment cit se poate de semnificativ al analizei, al bilanțurilor, al sintezei care să sublinieze și să deschidă totodată cimpul unei experiențe teoretice și practice de mare valoare pentru modul de a gândi și aborda problematica de loc simpiă și de loc simplificatoare a mersului înainte al societății.

cit se poate de elocvent al construcției umane. Despre această construcție și mai ales despre multitudine și neconcordanța ei desăvârșire ca o condiție a progresului material și spiritual ne-a vorbit secretarul general al partidului și în recenta cuvântare rostită cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt. Trăim o epocă de mari transformări revoluționare, spunea tovarășii Nicolae Ceaușescu, de noi și noi descoperiri științifice și tehnice, de largire continuă a orizontului cunoașterii umane în toate domeniile de activitate. Iată ce este trebuie să spunem cu toată lăria că viitorul poporului nostru — ca de altfel al oricărui popor — va fi determinat în mod hotărâtor de nivelul învățămîntului și al cercetării științifice. Sint pe lume mari puteri care dispun de multă forță militară! Dar cea mai puternică forță este aceea a științei, a culturii, a învățămîntului, și un popor înarmat cu o înaltă știință în toate domeniile, va deveni o putere mare pe pămînt! Trebuie ca și România, poporul nostru să devină în domeniul științei, învățămîntului, culturii, un popor puternic, o mare putere a științei și culturii!

IN SPIRITUL TEZELOR PENTRU PLENARA C. C. AL P. C. R.

Pasul și viața

Expresie des intinșită și poate tot cît de des invocată sună ca o constatare super-intelectuală: A fi în pas cu viața. O idee, amărită dor, nu identică, crea să fie mai mult decît, cit, un îndemn, o poroia: Sa fii în pas cu viața. Și una și alta folosesc aceleși elemente de vocabular, amîndouă la fel de bine cunoscute, cu sensuri sintactice sau simbolice pe care din le-am asimilat, cu tot, de atita vreme de cînd apelăm la ele. Numai că, de dta asta parca, cele două cuvinte copoat, amîndouă, rostite cum sint în aceeași sintagmă, niște infleșcări noi, mai bogate, și niște nușnă pe care nici nu le banuim amine. Nu are însă de gînd să teoretizeze ce vor anume să spună cele două zicale, ambele suficient de limpezi pentru a se putea explica singure. Ceea ce aș dori totuși este să-mi limpezesc, eu înmăși și pentru mine însumi, cum anume, în ce fel așadar să putea proceda mai bine pentru o mîă pasiră, pe cit îmi stă în putință, „în pas cu viața”.

inceput, în absența căruia n-ar mai putea exista urmidorul și următorii? Un pas, înca unul, într-un mers care, pe măsură ce se articulează, o înșește și o urcăză; o cucerește; o străbate. Paradoxal, însă nu mai puțin adevărat, mersul ei, în timp, este și poate fi petrecut din imediată vecinătate de mersul în spațiu al fiercărui dintre noi. Fiește, îli foarte bine și eu că există cărți care dețasează viața, scrie de oameni — oameni și ei! — care nu vor să țind pasul cu vremea lor, ci i-o iau pur și simplu înainte. Mei grăbiți, sau poate nici atit, ei își trăiesc intinșirea cu vitorul înainte de a-și fi traversat în întregime prezentul. Și nu de grabă, cred, e vorba în cazul lor, ori de vreme nerăbdare febrilă, caci fără înțoașă nici nu-și propun, în chip deliberat, eadarea din vreme, ci o fac pentru că nu pot altfel. Cum însă nu despre ei creau să vorbesc în aceste rânduri, ci despre mine, o pidoare lesne de infleșc îmi sopențe să nu înșit într-o asemenea direcție. La urma urmei, mai numeroase sint imprejurările cînd ne pîndește răminerea în urmă, iar pericicolul, adevăratul pericol, aici se aminșină. Încă o dată paradoxal, ce s-o lei înainte eșii nu e necoie de un efort de voință, ci de o anu-

Dumitru Matală

Continuare în pag. a 6-a

Adecvarea la realitate

umea prozei se bazează pe destinul unor personaje, pe dinamica unor situații umane. Personajul literar focalizează sensurile unei narațiuni, în jurul lui gravitează problematica unei nuvele, a unui roman și de regulă în funcție de viabilitatea personajelor o operă rămîne sau nu în memoria cititorilor. Romanul „Ion” se structurează pe datele personajului său central, la fel ca „Moromeții” sau „Desculți”; de fapt Ilie Moromete, Ion și Daria sint centrul vitali ai acestor scrieri, fără prezența lor narațiunile și-ar pierde axul de susținere. Nu întimplător cînd ne referim la un roman aducem în discuție imediat numele personajului central, el este aporembatic din mulțimea datelor epice: Stefan Gheorghidiu, Ioanide, Che Andrei, Victor Petrici, Chiril Merisor ș.a. sint de fapt mai mult decît niște nume, sint niște simboluri umane care dau viață operei literare. Încercările experimentale de a elimina personajele din proză au fost sortite eșecului (vezi soarta noului roman francez). Vom analiza însa la locul cuvenit cauzele acestor tactici de subminare a personajului literar, oricum un lucru este cert și anume că înnoirea expresiei trebuie făcută nu prin disoluția reprezentărilor umane ci prin crearea unui nou model uman reprezentativ pentru actualul timp istoric. Sau cu alte cuvinte prin impunerea unei noi tipologiei lui anulara tipologiei în sine.

zează mutațiile la nivelul psihologiei colective. În momentul de față conștiința scriitorului se adaptează „din mers” la noul puls al istoriei propunînd noi modele literare — nu însă întodeuna reprezentative: „Unii scriitori trec dincolo de realitate și fabulează — spunea într-un articol Dinu Săraru — mai există și ipostaza scriitorului care cușpește istoria. Sîia pe marginea drumului pe care merge istoria și în repotașii lui pedestrul vede doar piciorul soldatului căruia i s-a desfacut moletiera”. Bineînțeles că o astfel de privire lipsită de perspectivă naște personaje minore și narațiuni insignifiante pro-

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 7-a

CONTEMPORANII NOSTRI

Istorie și spirit

de Zoe Dumitrescu Bușulenga

mas referi: la poetul Ioan Alexandru de cîteva ori în devenirea operei sale. L-am urmărit în prima tinerețe, viu, belmșut, căuțător, punînd întrebări înfiorate față de zătoare, omului, naturii, cerului și pămîntului. L-am fixat mai apoi într-un zent al hașiei, în calmul începutului de certitudine: cînd pornise să se ancoreze într-o viziune de armonizare a ființei cu cosmosul. Spunem atunci că Ioan Alexandru contempla lumea mai degrabă decît o observă, că atitudinea lui este aceea a unui poet imnic de tip așezat, mai degrabă decît aceea a unui poet pîndar. El caută și integrează, țesînd firele nevăzute de aur ale unor explicații, care sint numai ale lui, fiecare parte a lumii într-un întreg al unei creații vii, destinate unui tel de o măreție greu accesibilă minții omenești. În universul acesta palpînd de har, toate își răspund, fiindcă toate sint pînșune de un duh unic, puternic și integrator. Și fiindcă, pentru Ioan Alexandru izvorul vieții omenești este satul cu structura lui nemodificată de milenii, o istorie a umanului se înșcrie în sfera trăirilor și lucrurilor maselor umile, rînduite două

Sub semnul merelor

Desprinderi din stelul plaur — Cum numai toamna intinșești, Sub semnul merelor de aur, La umbra merilor domnești.

Coboară turmele la vale, Cînd intră ceața-n munții lor, Sub semnul merelor ovale, La umbra merilor de dor.

Legendă de neri scărpete, Parfum de culeri căpîni, Sub semnul merelor eterne, La umbra merilor uitați.

Dansează flăcările-n vîtră Pină se clatină și pier, Sub semnul merelor de piatră, La umbra merilor din cer.

Mirese așteptînd o noapte Bogată-n visuri și-n umiri, Sub semnul merelor prea coapte, La umbra merilor cu miri.

Se sparge lacătul tăcerii Sub semnul merelor fierbinți Și lacrimi cad din carnea cerii La umbra merilor pîrîni.

George Țârnea

● IN PAGINA A 3-A ● TRADIȚII ALE LITERATURII ROMÂNEȘTI CONTEMPORANE ● „LUCEAFĂRUL” — CONFESICNI LITERARE ● FĂNUȘ NEAGU: „A SCRIE ROMAN FĂRĂ A GÎNDI LA DESTINUL LITERATURII ROMÂNEȘTE ÎNSEAMNĂ A ESUA DE LA ÎNCEPUT” ● POEME DE MIRCEA FLORIN ȘANDRU.

PREZENȚA TINARULUI SCRITOR

O sinteză de istorie literară

incercare cu totul merituoasă în domeniul literaturii române așazis „vechi” este docta „Geneză a idelilor social-politice și filosofice în literatura română veche” (ed. Scrisul Românesc, 1987), remarcabilă înțit de toate prin perspectiva modernă și prin obiectiv. Nimic din conștințele minimalizatoare ale altora care vedeau în „literatura veche” doar imitații nu apare aici și este în afară de orice îndoială că autorul s-a apropiat de materia de studiu cu o înțelegere înșisită de proiectare și de analiză, de bună seamă, subliniind: literatura română „veche” nu-i, așadar, o formulare de început de cultură și prin aceasta dibuitoare, ea se organizează după o tradiție și se infășeșează cu o anumită maturitate aparținîndu-se înșisii unei societăți ce nu se găsea la începuturile ei. La drept vorbind, contribuția lui Tudor Nedelcea nu pornește din goluri, ea valorifică un sir de încheieri precursore și chiar o perspectivă tradusă în studii de aspect sintetic și esențială e știința istoricografică de a dezvolta o cercetare în direcția ei pozitivă. „Pagini nescrie ale culturii românești” de Stefan Bărsănescu, „Geneza culturologiei românești”, de Adela Becleanu-Iancu, mai multe din cercetările întodeuna deschizătoare de drumuri ale lui Alexandru Dănuș și Dan Zamfirescu se desvîșesc, în metodă și chiar în unele susțineri parțiale și aci, totuși cu adăugiri remarcabile și adaptări la un subiect încă necercetat cum se cade. Însă nu doar bibliografie, ca să zic așa, este autorul prezent în dezbaterile contemporane, științifice, cea mai acută, ci și, nu încauș, îndoială, prin problematica. Conștințele acestei mici sinteze se întinșesc cu alte care, propunîndu-și alte obiective, propun desăvârșiri ale culturii române medievale, renascentiste și clasice disciplinate de un principiu endogen. „Renasșterea” în termenii acestui studiată cu atita înșeșie și îndrăzneală de Dan Horia Mazilu, dimensiunea bizantină, cu o întreagă ordine în toate planurile culturii române, evidențiată de Valentin Al. Gheorgescu și de Ciprian Zaharia, în contribuțiile acestuia de pe urma „Exiguus” („străromân”) această, menționași de Tudor Nedelcea caze săd mite, ca și alții, o periodicare propusă în „am. din urmă), Neagoe Basarab, Varlaam, istoriografa moldoavă, cu Ureche și Miron Costin, apuși Milescu și Stolnicul Cantacuzino și încă mulți alții, mai mărunți, vehiculoză idei care, aparținînd epocii, capătă specificitate la intinșirea cu un mediu românesc unde metamorfoza lor este impusă de altele de realități decît aiurea. În acest punct, Tudor Nedelcea semnalează „tendința de sincronizare a culturii românești, cu etapa firescă de recotaire a valorilor străine, [care] își are germeii încă din această epocă” însă susținerea se poate corecta, caci nu-i recomandabil a se face confuzie între un schimb natural de valori (fenomen permanent) și doc-

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 7-a

Continuare în pag. a 2-a

Bogățiile Risipitorului

ulti, foarte mulți ani de prietenie m-au leșat de Grigore Hașiu spre a-l putea suporta absentă și, am mai sus-o, nutream convingerea că el ne va supraviețui nouă, dar și sieși, într-atit de falnic se găsea zidit într-o făptură crotită sănătos din cele mai durabile „materialeuri”.

Gheorghe Tomozei

Continuare în pag. a 5-a

Luceafărul

CRISTIAN TEODORESCU: «Tainele inimei»

Volumul de povestiri Maestrul de lumina... debutul editorial al lui Cristian Teodorescu...

roman si nu de cialaltal, avind posibilitatea sa reconstruiasca o imagine cuprinzatoare a biografiei personajelor...

plări culturale, minate de ferventism și conștientitate, sint, de fapt, ipoteze ale convalescenței...

POEZIE

SĂGETAREA CERBULUI

Născut în 23 septembrie 1940, în satul Gură-Albăstii (Vaslui), Ion Iancu Letter...

Ceea ce-i deosebit de încurajator în prezenta carte a lui Ion Iancu Letter (ca și în Starea de duminică, altminteri) este că talentul nativ...

PROZA

O ETAPĂ ÎN DEFINIREA LITERARĂ

În această colectivitate, personalitatea lui Octavian Stănescu capătă contururi ferme...

PROZA

O ETAPĂ ÎN DEFINIREA LITERARĂ

Dună șapte volume de versuri și două romane (Întoarcerea chipurilor, 1980; Singuri și fericiți, 1984)...

Geniul hasdeienilor

În neamul Hasdeu, Iulia a reprezentat la patra generație succesivă de oameni de literă...

alcătuirea unor editii din clasicii francezi - culegeri destinate elevilor de liceu...

Patrie mele

Patria e acolo unde în brațe de mamă zilele prunciei mele au fost legănate...

CRITICĂ

MOZAICUL COTIDIANULUI

Justificând în bună măsură aprecierile elogioase prin care D. Ghise o prefacează...

IULIA HASDEU

România
Protege-moi, toujours, ô Liberté chérie! O mère des vertus, mère de la patrie!

Patrie mele

Patria e acolo unde în brațe de mamă zilele prunciei mele au fost legănate...

CRINA BOȘAN

Tara mea este ca o gură de rai pe pământ Acolo-i colțisorul drag de altădată...

MIHAI NICULESCU

„newspaper” nu „journal”. Această precizare este utilă pentru că unele componente valorice analizate de V. Botez...

Istorie și spirit

românești, Ioan Alexandru o privește ca pe un adevărat altar, iar istoria sa ca pe o jertfă neîntreruptă...

CRINA BOȘAN

culori stinse, o istorie a unui martiraj care e păstrat viu în sufletul neamului...

MIHAI NICULESCU

„newspaper” nu „journal”. Această precizare este utilă pentru că unele componente valorice analizate de V. Botez...

MIHAI NICULESCU

„newspaper” nu „journal”. Această precizare este utilă pentru că unele componente valorice analizate de V. Botez...

FĂNUȘ NEAGU:

„A scrie roman fără a gândi la destinația literaturii române înseamnă a eșua de la început”

„Luceafărul”-CONFEȘIUNI LITERARE

— Orice operă literară izbândită are o complexitate care de multe ori seapă chiar autobiografia ei, cititorii descoperindu-i sensuri nebănuite de scriitor. Ți-a făcut comentariile la Scaunul singurătății această surpriză?

— Interpretarea critică a Scaunului singurătății m-a împovărat cu niște năuciri pe care nu le-am avut și m-a luminat în ideea că am reușit să întregesc un fragment al literaturii noastre, făcând din ele ceea ce se poate numi acum o trilogie a Cimpiei și a Dunării de Jos. Mărturisesc că la început, cu ani în urmă, când am pornit la scrierea lucrului nu mi-a trecut prin cap că voi ajunge să înălțăm trei romane despre același spațiu și am același timp. Judecând la rece, îmi place că am ajuns aici, pentru că în creația fiecărui scriitor epic (și mă consider epic în pofida tuturor celor care vor să mă împingă între hotarele prozei lirice, gen Ionel Teodorescu, pe care de altminteri îl respect mult), trebuie să existe o culme care să coincidă cu vârsta maturității. Întregind trilogia mă consider în culmea maturității și pot să privesc spre o altă parte a lumii românești: scoțându-mă bine, într-o noapte m-am gândit că va trebui să ies din spațiul Dunării de Jos, rămânând acolo numai ca povestitor și să mă îndrept către clopotul orașului București. Cred că după Scaunul singurătății altfel voi scrie și altfel voi fiuri lumea pe care fiecare scriitor spirituală, îmi pare bine că am cheltuit în Cimpia Dunării altă viață. Și-mi pare rău că e-aus. Acum mă aflu la timpul mihailor. Ca vîrstă și ca scris. Ce se va întâmpla mai departe, încă nu știu bine. Într-o clipă de suprimare înspăimîntătoare a vîrstei, se vor desprinde apele de uscat. Sîu sigur că începe o muncă primejdieasă și singuratică a vieții mele. Lipsit de prietenii tinereții, singuratică m-a înconjurat în mari și permanente oceane. Primejdia vine de acolo că trebuie să mă împic adînc în întimplările acestui sfert de veac. Și cînd intri în bălțile nu știu niciodată cu cite răni lești, dacă vei mai leși. Cel mai important lucru e să intri.

— De ce un titlu al singurătății în a scriitorului proiect de a propune lui cronici sportive în ambianțe umane dinamice și sonore? Cînd de inimă este pentru autorul Scaunului singurătății tema singurătății?

— Sînt mai singuratic decît crezi, cu toate că trecerea mea prin lume e un fel de alai sau o felie de carnaval. Regata mea venețiană e numai de suprafață. Fosforescența de prietenie pe care o afizez tine de voluptatea fricii mele de singurătate și de moarte și a iluziei că poți uita în acest fel o viață scurată. Cînd scriu romane sînt rîu și cu mine și cu oamenii. Atunci nu iubesc pe nimeni și nici nu vreau să fiu iubit. E cumpulit de greu să fiu romantic. Indiferent că totii oamenii cu care mă întîlnesc sînt convinși că ei numai din lipsă de timp nu scriu cîntec de amor sau săpînă. Noi, romanticierii, credem că, n-am face chipurile decît un jurnal de pierdere-vă. Și nu glumesc. Cunoosc oamenii, cu importante funcții, ferm convinși că pot scrie oricînd un roman mai bun decît cele ale profesionalilor și poate că pot — dar nu înțeleg de ce intrizez s-o facă.

— În fond, ce presupune, ce cere romanul de la scriitor?

— Romanul, ca să lăsmăm gluma și gîlceava la o parte, presupune, la un scriitor superior dotat, o pregătire responsabilă, o direcționare a problematicii bine asumată și, pe deasupra, un talent, credința că ceea ce faci trebuie să intre măcar ca și cântecul prin urechile acului în tezaurul marilor literaturii române. A scrie roman fără a gândi la destinația literaturii române înseamnă a eșua de la început. Cine nu se situează, scriind, între marile scriitorii ai trecutului și se consideră doar un urmaș al lor oarecare nu poate izbîndi.

— Infrastructura polițistă a Scaunului singurătății este deliberată sau e rodul spontaneiității?

— Sînt un bun cititor de literatură polițistă, gen pe nedrept hilit de unii. Regretatul meu prieten Horia Lovinescu avea obiceiul, cînd începea să nîngă, prin decembrie, să-mi telefoniceze: Fănuș, roagă-te să nîngă trei zile și trei nopți ca să mergem la Sinaia, să ronțăm o sută de romane polițiste. Și nîngea. Doamne, ce lerni am trăit la Sinaia! Aproape la fel de frumoase ca acelea din Bărăgan și pe care le-am lăsat să revîlce și-n Scaunul singurătății. Infrastructura polițistă a Scaunului nu e întimplătoare, ci deliberată. De altfel și subiectul romanului se preta la o asemenea tratare.

— De ce ai îmbrăcat istoriile din Scaunul singurătății în sapie vîluri?

— Nu sînt, din nefericire, singurul scriitor care, de-a lungul timpului, îmbracă vîlul Se-

herezadel. Pentru că ce plîngese Săbucosada dacă-si povestea pea deșertul și pea stăpînu subiectele?

— Ce a fost cu romanul premii Săbucosade de cal?

— L-am scris. Nu mi-a reușit. L-am lăsat să zăcă vreo doi ani. Eram în teorie de subiectivitate. Apoi l-am lăsat, parțial în lășare și parțial în Scaunul singurătății. Măcar cu mai estă-tă din el. Totul e așezat în litera acestor romane, bineînțeles sub alte forme și sub alte lășări.

— Ce înțelegi prin festivalul literaturii române?

— Destinul literaturii române se confundă cu istoria literaturii române. Cînd scrie și tu și eu că știm că face istorie, scrie pentru unii consumatorii literari de mine a treia.

— Cîți despre acești scriitori care scriu pentru consumatorii de mine a treia...

— Sînt mult prea mulți să-i în România ceea ce înseamnă că după cele două cărți cu pretenții ar urma să scriu și eu. Cîntecul dușmanilor. N-o voi face, glumesc. Las treaba în seama criticii literare, știi, laudă și scîlăndă pur-pură și auz, o vreme scîrta și apoi o aruncă în uitare.

— De ce nu scrii și scriitorii despre cărțile proaste? Intervenția lor n-ar fi necesară?

— E necesară, dar nu și bineînțeles. Pentru că acum, astăzi, proza scriitorilor și bun și rău, e subiectivă și nu are o valoare obiectivă. Și atunci a scrie scriitorii în seama medicilor și submedicilor, înseamnă a da foc pe la colțuri și opacelor de mare valoare.

— E mai lesnicioasă indeletnicirea scrisului astăzi sau mai grea?

— Indiscutabil că e mai grea. Și asta, pentru că zvircolim timpulul și creștem personalități mai agresive, capabile să recepteze viața pe amîndoi versanții muntelui și s-o analizeze în profunzime. Înainte de război, mai fiecare scîrta și ultima era o potecă boalească; se trăia lent și surul era roșu. Azi, pe fiecare stradă se respiră mult mai precipitat, și cu toate că aurul și-a tăiat toate venetele, umilita lui curge foarte încet și disperat. Revoluția socială și tehnică a scos din amorie întreaga ființă românească. Dacă odinioară mai puteai spune vecinului: împrumută-mi puțin demonul tău,

fiindcă al meu a atipit și-l las să tragă un pul de somn, azi știm cu totii că sîntem croiți să ne luptăm cu viața clipă de clipă; și să învingem dacă se poate, dacă nu, să mîșcăm făcîm să ne ridicăm în genunchi și s-o luăm de la capăt. Frumos e că unii ies și învingători; ferice de ei!

Se scrie la nivelul marilor prozatori dintre cele două războaie, uneori, parca, chiar mai bine. Vorbesc, bineînțeles, despre scriitorii contemporani de largă cuprindere — Barbu, Bănuțescu, D. R. Popescu, Buzura, Toiu, Paul Anghel, Mircea Ciobanu, Băieșu, Bălăieșu, Lăncrăjan, Vasile Rebreanu, Breban, Săraru, Coșău. (Trece-i, te rog, în ordine alfabetică pentru a măguli toate vanitățile.) La adăpostul unei culturi poliforme (din nefericire, însă, lipsite informația despre literaturile străine) și o bogată experiență de viață, ei rotesc ochiul critic și ager asupra lumii și răscolesc adînc sufletul, durerea omenească și nu le place niciodată adevărurile absolute, fiindcă așa ceva nu există.

— E suficient să scrii mai bine ca să dai o operă mare?

— Nu e suficient, cum să fie, dar e ceva fără de care nu se poate. Îți poți închipi o cîmpie vastă cu turburi vesnice neclătinată de vînt? Vîntul e, deci, gândirea plastică a cîmpiei. Să ne gîndim. Uite, eu, cînd scriu povestiri...

— Ce a câștigat romanul românesc contemporan față de cel dintre cele două războaie?

— Prestigiul politic. Azi nici un autor care se respectă nu mai iubeste scrisul prudent. Se scrie o proză la pîndă, primejdieasă sau măcar ațîțitoare. Pe mine (la fel ca pe toți colegii mei) mă interesează la culme enigmatice vieții contemporane și pentru că romanul nu mai poate fi, în context european, decît politic mă interesează înălțătura armonică a enigmatelor ce ne guvernează destinele. Viața e durată misterioasă, mișcare, pasiune, justiție și destul de multă înșușire, prin urmare ro-

manul, plebeu sau aristocratic, este, acum arborat de obicei rîu, care înseamnă din pătrîndul fertii în creșterea și înălțarea, precum și din creșterea așezării. Cîntec și de dragoste, românesc parca să poartă rîmăne. Dar cred că sînt greșite fundamentale prin fricte, realitate socială. Fundamentele rămîne fanul și se scrie o proză mai mult decât neînțelegătoare decît în trecut; o proză în vînt, care scapă la fel de fundamentale se scrie în creșterea și înălțarea la un moment dat, înălțarea înălțării vîntului arborat.

— Poate exista proză ca autorul să scrie o lume sau un largă predică la care să se întoarcă mereu?

— Povestirea... da, îmi place povestirea, fiindcă e o proză scrisă și tînd, nu și-l poate închipi pe Napoleon în vînt de șușon de azi. Da, cînd scriu, am mereu gînda de la un moment dat, înălțarea înălțării vîntului arborat.

— Dar despre postmodernism?

— Nu cunosc, nu mă amestec. Am un pistol, Aghuță se neurastenează amîncînd, cînd sare luna și respinge laptele, miomînd despre această, foame, dictatura pistolilor de ieri. Și cu toate că n-a văzut în cele două luni de viață o pădure de brazi, vociferază împotriva muncii; și se crede brad abstrahu de Siberia. Mai ști?

— La general, ce curent îți place?

— Nu-mi place proza docilă. Nu respect nici o idee care înseamnă creația și libertatea gîndului. Și mă consider a fi oricînd o insultă împotriva lor. E puțin? De acord, dar se pot încenda pădurile fie și numai aruncînd în ele un porumbel în flăcări.

— Vom mai vedea, vom mai vedea...

— Ce să mai vedem, că trece vremea.

— Cum era un cîntec pe vremea tinereții tale?

— Scandalos de simplu. Unul dintre noi citea și ceilalți se înscrua la cuvînt: Al. Andrioiu, Nicuța Stănescu, Cezar Baltag, Petre Stoica, Florin Mugur, Doina Sălăjan, Grigore Hagiu, Nicolae Stoian, Ion Gheorghie, Aurel Covaci, Gheorghe Tomozei, Constana Buzea, Adrian Pănușcu, plus vreo douăzeci de studenți (cînd citea pe cineva înlocuiește de Nicolae Breban, Octav Panu Iasi, Nicolae Velea, Fănuș Neagu, Mircea Săntămăreanu, Constana Chiriță, plus vreo zece studenți, cînd se citea proză. Fiecare vorbitor era întrecut, admonestat, hilit, aprobat, încolțit, amenințat, „iesim noi afară, acolo lichidăm conturile”, bruscăt sau îmbrățișat după împrejurări, simpatii de grup etc. Dar nimeni n-a purtat dușmănie de moarte nimănui mai mult de-o săptămîină.

— Ai lucrat la „Luceafărul” din primul an de apariție.

— Am lucrat în mai multe rînduri, la distanțe de timp. N-am fost inclus în echipă încă din anul apariției, ci după apariția revistei. E perioada romantică a vieții mele. Eram ca o pasăre de pradă, vroiam să mă amestec în toate, nestăpînit sau, dacă vrei, eram de o stăpînire labilă. Mihai Dragomir, care conducea cu înaltă imperia, îndrăgostit de pagina de revistă, cum n-am mai văzut niciodată un al doilea om, plin de iubire pentru cei tineri, mă lăsa să mă rostogolesc ca o bilă de sticlă și-mi tempera, cu înțelegere, porniri temperamentale. „Luceafărul” de atunci e pestera mea cu diamante.

— Ai fost și „dat afară” de la „Luceafărul”.

— Da. Cînd a venit la direcție Eugen Barbu. Neplăcîndu-i de mîntura mea, m-a pus pe liber. De așezări și pe Tomozei. După un timp, plecînd și el așa cum am plecat noi și venînd în fruntea revistei Ștefan Bănuțescu, am fost reînscadrat din nou, de data asta pe post de redactor șef adjunct. S-a considerat, probabil, că între timp căpătisem privirea de vultur. Adevărul e că mă maturizisem, eram un simbur de mîslînă din care încerci să faci bob de mătanie, dar al naibii, mereu ieșe de pe fir. Bănuțescu a impus revistei un aer sobru, clasicist și puțin moralizator, totuși plăcut. Best de laptele lupoiesc de pe Capitul (la lupoiesc din Piața Geneni nu l-am văzut sînd ca pul îndrăgîit). Bănuțescu a primit o bursă în America și, pe scaunul vacant, a fost instalat Virgil Teodorescu. Cu această ocazie am fost numit prim redactor șef adjunct. Dar a trebuit să plec; revista se vîlguie. Virgil lucra cu toane și era intru totul răpus de gusturile unei doamne din înalta periferie a literaturii, o anume Georgeta H. Plîn de mihnire, pentru că eu am fost și sint produsul în exclusivitate al revistei „Luceafărul”, din clipa dintr-un și pînă azi. Nu poți mitralia grîul de pe cîmpie și fără să mă împuși și pe mine în umăr. Dar să fim drepti, perioada Eugen Barbu a fost o pagină de glorie, egală cu aceea a lui Mihai Dragomir și gemăna cu aceea de azi. Perioada Bănuțescu, dărîtată aboul literaturii ca vechi coordonată existențială, se înscire în sfera deplinei intelectualității. Dușmanii „Luceafărului” rămîn încrecați în schisme și pretenții prostesti. Nu-i trebuia o intuiție ieșită din comun ca să-ți dai seama că Virgil Teodorescu și Georgeta H. Fugara se luptau să înscire revista unei alte reviste, care se vroia dirigită de Virgil Teodorescu. Cel puțin Georgeta H. Fugara părea plătută să trișeze necontenit. Dusu-m-am de-acolo.

— De cîți ani îți e rubrică sportivă?

— De 28 de ani. Te trece cu frig pe sîra spinării, nu-i așa? Și pe mine, iubesc și urăsc gazetăria, însă nu mă pot desprîndi de mîntul ce spalturi. Sînt clipă cînd să abandona-o cu dragă inimă, dar nu mă pot hotărî să mă scutur de chinul asta scump, fiindcă mereu se înscire un lucru care trebuie neapărat spus. De pîndă, în anul asta sînt pornit, cu dușmănie, dacă vrei, să-ți învîd pe corectorii din edituri că „întruna”, adverb de mod sau de timp, nu se scrie niciodată „într-una”, prepoziție urmată de un pronume nehotărît.

— Ce fel de scriitor ești tu, Fănuș Neagu?

— Un scriitor ca mine sfîrșește totdeauna prin a scrie un Decameron. Nu prea sînt modernist, așa-i? Îți voi scrie împotriva lui? Vrei să mă întreb. Grădina e frumoasă, vinul iuzoriu, patina demodată, credința, de cele mai multe ori, inexistentă. Trăiesc spre a fi. Dau dovada că viața se continuă. Pentru ce? Nimeni nu va ști precis niciodată. Dar viața trebuie trăită. Demnitatea Universului e viața.

— Am scris, la dispariția divinului critic,

niste rînduri de bocet. Pe urmă, mi-a fost frică să mă încerc. Cîndva, cine știe... Eu, dac-aș fi nebun, aș îndrăzni să-i împut aspra caracterizare a aristocrației românești din „Scriutul negru”.

— Care sînt, după Fănuș Neagu, prozatorii cu cea mai frumoasă limbă română?

— Nu încap nici o îndolală: Creangă și Sadoveanu. Mierea acestei limbi a lor va întovărăși istoria romînilor în eternitate. Nimic nu e va putea da uitării. Mereu se duce în vechime de aur și duce vechime de aur în viitor. Dar, atenție, e o limbă care ucide. Orice scriitor modern, intrînd în zona ei, pierde. Geniul și raza morții Sadoveanu, pot lura cu mîna pe inimă, ar fi spus că e o limbă de vasilișe (draguncul cocoș care ucide cu privirea). Eu, cînd lucrez, mă feresc să-l citeșc pe Creangă și Sadoveanu. Te duc în spălia nefinitei. Toți ne întorcem la ea spre a ne bucura inima cu Moldova dulce și cu istorie și iubire de neam, dar din comora lor nu mai putem imprumuta decît fantasmă. Sub arborele lor, căci amîndoi formează un arbore împletit — răpiri de timp vechi. Sînt de părere că prozatorul modern îl e mai aproape de masă, de geam și de prag limba lui Vasile Voiculescu. În aceeași măsură ca literatura populară, aș îndrăzni să zic, Oricum, Vasile Voiculescu e modelul prozatorului Fănuș Neagu. Laolaltă cu Mateiu Caragiale.

— Dar Liviu Rebreanu?

— Altă uriașă dimensiune a spiritului românesc. Un dumnezeu din alt șir de icone. Eu le am pe ale mele, altele.

— Care sînt scriitorii de azi la a căror proză te raportezi?

— Am declarat mai adineuri că azi, spre deosebire de trecut, se scrie într-un fel mai bine și mai frumos. Barbu scrie cu fulgi de diamante. Bănuțescu, cu izbucnirea dropei din răcoare de toamnă, cu salcie albă din balta Bocce, cu larbă din cîmpia împărătilui Constantin Pierdutu I-ul, D. R. Popescu, cu venin de ureea pălărit în leștătură oltenescă. Toți cu violențe de bucureștean dînd vîn singurii între zăper: etc.

— Ce crezi despre textualismul?

— Textualismul, pălăvrăgeii în afara cîmpului. Huse. Cuvinte cu fața la perete. O notă imită de subiect... tocmă la ei, textualism! Timp pierdut după care băieții vor plînge. Proza e bună sau proastă, în rest toate discutiile se poartă în gol, sau pentru o firmătură de pîne. Ca orice modă flustratică, va trece.

— Dar despre postmodernism?

— Nu cunosc, nu mă amestec. Am un pistol, Aghuță se neurastenează amîncînd, cînd sare luna și respinge laptele, miomînd despre această, foame, dictatura pistolilor de ieri. Și cu toate că n-a văzut în cele două luni de viață o pădure de brazi, vociferază împotriva muncii; și se crede brad abstrahu de Siberia. Mai ști?

— La general, ce curent îți place?

— Nu-mi place proza docilă. Nu respect nici o idee care înseamnă creația și libertatea gîndului. Și mă consider a fi oricînd o insultă împotriva lor. E puțin? De acord, dar se pot încenda pădurile fie și numai aruncînd în ele un porumbel în flăcări.

— Vom mai vedea, vom mai vedea...

— Ce să mai vedem, că trece vremea.

— Cum era un cîntec pe vremea tinereții tale?

— Scandalos de simplu. Unul dintre noi citea și ceilalți se înscrua la cuvînt: Al. Andrioiu, Nicuța Stănescu, Cezar Baltag, Petre Stoica, Florin Mugur, Doina Sălăjan, Grigore Hagiu, Nicolae Stoian, Ion Gheorghie, Aurel Covaci, Gheorghe Tomozei, Constana Buzea, Adrian Pănușcu, plus vreo douăzeci de studenți (cînd citea pe cineva înlocuiește de Nicolae Breban, Octav Panu Iasi, Nicolae Velea, Fănuș Neagu, Mircea Săntămăreanu, Constana Chiriță, plus vreo zece studenți, cînd se citea proză. Fiecare vorbitor era întrecut, admonestat, hilit, aprobat, încolțit, amenințat, „iesim noi afară, acolo lichidăm conturile”, bruscăt sau îmbrățișat după împrejurări, simpatii de grup etc. Dar nimeni n-a purtat dușmănie de moarte nimănui mai mult de-o săptămîină.

— Ai lucrat la „Luceafărul” din primul an de apariție.

— Am lucrat în mai multe rînduri, la distanțe de timp. N-am fost inclus în echipă încă din anul apariției, ci după apariția revistei. E perioada romantică a vieții mele. Eram ca o pasăre de pradă, vroiam să mă amestec în toate, nestăpînit sau, dacă vrei, eram de o stăpînire labilă. Mihai Dragomir, care conducea cu înaltă imperia, îndrăgostit de pagina de revistă, cum n-am mai văzut niciodată un al doilea om, plin de iubire pentru cei tineri, mă lăsa să mă rostogolesc ca o bilă de sticlă și-mi tempera, cu înțelegere, porniri temperamentale. „Luceafărul” de atunci e pestera mea cu diamante.

— Ai fost și „dat afară” de la „Luceafărul”.

— Da. Cînd a venit la direcție Eugen Barbu. Neplăcîndu-i de mîntura mea, m-a pus pe liber. De așezări și pe Tomozei. După un timp, plecînd și el așa cum am plecat noi și venînd în fruntea revistei Ștefan Bănuțescu, am fost reînscadrat din nou, de data asta pe post de redactor șef adjunct. S-a considerat, probabil, că între timp căpătisem privirea de vultur. Adevărul e că mă maturizisem, eram un simbur de mîslînă din care încerci să faci bob de mătanie, dar al naibii, mereu ieșe de pe fir. Bănuțescu a impus revistei un aer sobru, clasicist și puțin moralizator, totuși plăcut. Best de laptele lupoiesc de pe Capitul (la lupoiesc din Piața Geneni nu l-am văzut sînd ca pul îndrăgîit). Bănuțescu a primit o bursă în America și, pe scaunul vacant, a fost instalat Virgil Teodorescu. Cu această ocazie am fost numit prim redactor șef adjunct. Dar a trebuit să plec; revista se vîlguie. Virgil lucra cu toane și era intru totul răpus de gusturile unei doamne din înalta periferie a literaturii, o anume Georgeta H. Plîn de mihnire, pentru că eu am fost și sint produsul în exclusivitate al revistei „Luceafărul”, din clipa dintr-un și pînă azi. Nu poți mitralia grîul de pe cîmpie și fără să mă împuși și pe mine în umăr. Dar să fim drepti, perioada Eugen Barbu a fost o pagină de glorie, egală cu aceea a lui Mihai Dragomir și gemăna cu aceea de azi. Perioada Bănuțescu, dărîtată aboul literaturii ca vechi coordonată existențială, se înscire în sfera deplinei intelectualității. Dușmanii „Luceafărului” rămîn încrecați în schisme și pretenții prostesti. Nu-i trebuia o intuiție ieșită din comun ca să-ți dai seama că Virgil Teodorescu și Georgeta H. Fugara se luptau să înscire revista unei alte reviste, care se vroia dirigită de Virgil Teodorescu. Cel puțin Georgeta H. Fugara părea plătută să trișeze necontenit. Dusu-m-am de-acolo.

— De cîți ani îți e rubrică sportivă?

— De 28 de ani. Te trece cu frig pe sîra spinării, nu-i așa? Și pe mine, iubesc și urăsc gazetăria, însă nu mă pot desprîndi de mîntul ce spalturi. Sînt clipă cînd să abandona-o cu dragă inimă, dar nu mă pot hotărî să mă scutur de chinul asta scump, fiindcă mereu se înscire un lucru care trebuie neapărat spus. De pîndă, în anul asta sînt pornit, cu dușmănie, dacă vrei, să-ți învîd pe corectorii din edituri că „întruna”, adverb de mod sau de timp, nu se scrie niciodată „într-una”, prepoziție urmată de un pronume nehotărît.

— Ce fel de scriitor ești tu, Fănuș Neagu?

— Un scriitor ca mine sfîrșește totdeauna prin a scrie un Decameron. Nu prea sînt modernist, așa-i? Îți voi scrie împotriva lui? Vrei să mă întreb. Grădina e frumoasă, vinul iuzoriu, patina demodată, credința, de cele mai multe ori, inexistentă. Trăiesc spre a fi. Dau dovada că viața se continuă. Pentru ce? Nimeni nu va ști precis niciodată. Dar viața trebuie trăită. Demnitatea Universului e viața.

Doeme de MIRCEA FLORIN ȘANDRU

O umbră pe cer

Umbră riului pe cer, aluncînd odată cu riul, Umbră norilor pe pămînt, peste cîmpul verde Și cîmpul lășînd el însuși umbră pe apă. Copacul în fața ferestrei Tremurător, cu salzii lui verzi Lășîndu-și umbră pe pîtră, Umbră clipei stingîndu-se în nisip, A păsării care cade, apoi iar urcă În limpezime. Cu blîndețe să pămîm În această zi, căci ne-o fost dăruț Și niciodată nu va mai fi. Ca o ri al bob cade lumina Răcoarea ei ne îmbracă și ne face mai buni Printre lucruri plătum, Printre formele lor schimbătoare Și ele tac într-o limbă necunoscută. Umbră trupului nostru scînteiază pe cer Ne însoțește mereu, cum dînr-un alt timp cineva cu

Infrigurare ne caută. Umbră noastră arzînd, umbră riului pe cer Aluncînd odată cu riul.

Cînd vîntul de septembrie

Cînd vîntul de septembrie cutreieră lacul Și bărci se îndepărtează de țarm Ca forme mute în lumina rarefiată, Cînd se văd avioanele din nor Apropiindu-se de sol, de cîmpul roșu Și apoi aluncînd moale pe pistă, Cînd în luminiișii pădurii veșteră Ca o flăcără brună sare de la o creangă la alta Cînd pe trahee aerul arde ca un jet de napalm Și pielea, ca un arc stă întinsă pe mușchi, Cînd peste zare trec păsări pe vertebre. Și marele oraș le privește tăcut, Cu ghearele strînse în teaca lor moale de piele, Cînd totul pare atît de subțire și trecător, Cînd la o simplă atingere urii de bucurie Și de durere. Cînd toamna, vine încet de departe Spre mai departe și vîntul de septembrie, ca un orb Cutreieră lacul.

Ca silabele unui mare pian

Ca silabele unui mare pian cad zilele Și degete nevăzute aleargă pe corzi, pe clape, Pe suprafața acestei ape, pe ploape. Ca niște forme de clor cad zilele, Pași rari se aude pe asfalt, pe beton Ca o muzică fud pe ton, monoton. Prizonier al momotoniei, al acestor mari silouri ce curg Pe fluviul tulbur, spre cascada de pîtră Unde liniștea lătră, unde aerul lătră. Prizonier al monotoniei, al acestor clipe ce trec Multiplicate pînă la strigăt, pînă la singe Ca o umbră ce plînge, ca o clește ce strînge.

Un poem, un strigăt

O senzație ciudată că totul s-a spus, Că repeți cuvintele altcuiva, că prin pupilele tale O altă ființă aleargă. Un poem, un strigăt, O naștere; totuși a fost și va fi Se repetă în milioane de forme: Și frică, și dimineață, și umilinta Și tandralișii, și bucuria, și poemul acesta Și soarele străbîndînt întînderi polare Și fereastra mea, la lei cu mii de ferestre Și bujorul de munte. Moleculă din moleculă, Carne crescînd din carne, fierul din fier Clipa se repetă ea însăși și arde. Eu cu mine însumi în sălile de cristal Ale memoriei, ale umbrei O senzație ciudată că totul s-a spus, Că repeți cuvintele altcuiva, și poemul Și strigătul.

Urme ale trecerii noastre

Cană de porțelan pe fereastră Purtînd încă urma buzelor mele Și apa păstrînd atingerea lor, Și oglinda aburul răsuflării Urme ale trecerii noastre Pe pămînt, în aer, în cer, mirosuri, dire, amprente. Urme ale somnului, ale gîndului, ale spaimii Ale corpului scufundat în cearecef, Ale atingerii, ale mîinilor tale, Semne amestecate, ca într-un nisip mișcător, Ca într-o curgere a marelui fluviu Ca într-un dans, ca într-o pantomimă a vieții.

Așa cum ești

Așa cum ești tu, tăcută și blîndă Cu ochii tăi mari în care mă pierd, Ca într-o cîmpie verde și foșnitoare. Așa cum ești tu, tăcută și friguroasă Sînd în fața ferestrei și privindu-mă Cum mă îndepărtez, cum dispar în apele zilei. Așa cum ești tu acum și pururea Cea mai frumoasă. Printre mașinării, În magma acestei clipe, La tărîmul acestui veac În lumina pleoapelor mele. Așa cum ești tu, tăcută și singură Și numai vocea ta o aud, ca de pe munte, Ca de dincolo de tăcere. În furia orașului, în cascada exist în soarele torontial care arde fierul și piatra Și doar pe tine te am, și doar pe tine te chem, Așa cum ești, tăcută și friguroasă.

Se duce vara

Se duce vara-nct, din vară Și nici n-o simți, se scurge blînd Apă sub apă luminind Ca ochiul răcoarei de fiară. Se duce vara-nct din vară Și flăcări verzi pe munți se sting Miini de mătase te ating Rîndindu-te să nu te doară. Se duce vara-nct din vară Cu semnul și împărătesc Cînd mă privești, cînd te privesc Un plug de-argint pe stîrnă ară.

M. Ungheanu

dumitru udrea

Infrigurare mută

Ursite în anotimpul cu zodia pecării, Către universul umbrei trec păsările serii.

Prin adâncile străfunduri adie cerul clipei Cu infrigurarea mută a fringerii aripel.

Spada secundeii

Cade amurgul în greierii luminii Cum umbrele reci pe oasele fîntinii.

Gîndul se sfarmă de noaptea cu lună, Tîrziu din noi peste vînturi răsună.

Altul e timpul prin sunetul iubirii, Spada secundeii își caută martirii.

Uităta undă

Un vîitor de culoare mă bîntuie flămînd Cînd păsările nopții se sting la mine-n gînd.

zaharia sângeorzan

Transilvanie

Te vîd în oglinda istoriei Cetate cu nume latin Răsărită în fîntină Cu singele memoriei pe față Nuntă așteptată de adevăr Tragică viață Jie își închin Poemul Arhetip de galaxii Scrise de daci liberi În cronica vremii Testament Spațiu Mioritic

Transilvanie Nedreaptă Galgată Din orizontul Sarmizegetusel Regia Unde capul lui Decabal E de-acum un zeu al iubirii De dragoste Daciei Pe vece nevindecat El privește cu inima O altă dramă Blstem predestinat? Aceeși vomă? Și din Sicilia Din abul Sud Vorbește Bălcescu-ndurerat De suferințele Exilului El, iluminatul crucificat Să nu privească albastrul Dunării

Să n-asculte Hora Unirii Testament Sacră fîntină de veghe Romel Și mit lumii Să-nvete ce iubim Noi Români

II

Nu mai de tine te am Poartă Europei cu Trupul Daciei În sulții divinizat Trec Dacii pe Via Appia Iertînd romane orgolii Și azi obrișii și semne Se mai nasc în opa

Se leagăna pustul pe ochiul meu deschis Cum zorile de ceață se năpustesc în vis.

O catedrală rece se încă peste flori, Stirind albastrul zilei purtată de cocori.

Ucise de ninsoare iubirile se trac Într-o uitată undă în care mă petrec.

Zborul spre tine

Cerbii iubirii măi trec înspre mine Purtînd pe frunte toamna care vine.

Fluturii de ger adorm în cuvinte, Fîntina din vis îmi sapă morminte.

Un gri transparent s-oprește pe zodii, Stelele toate sint galbene rodii.

Flăcări nestîine devoră lumina, Albul zăpezii își vede hermina.

Infrigurată, se destramă clipea, Zborul spre tine își pierde aripa.

Visul despre lume

Tîrziu prin lucruri îngroapă tăcerea, Lamina coclîtă îmi curge ca mierea.

Albastre miresme usucă petala, Ziua răvășită își rupe găleala.

Orele bolnave apun în iubire, Negura din clipe n-are izbăvire.

Tremură secunda în ochiul de iarbă, Stelele rînite încep să mă fiarbă.

Prin spațiul de vomă trec unduiri de frig, Aprinse în mine făcîndu-se sting.

O aprigă noapte cuprinde tot cerul, Visul despre lume își pierde misterul.

Cosmorele Rații somn să le fie

De noapte și te Neîndurător biestem Sîntenia lacrimii Să cadă în sufletul Daciei

III

Zodie Transilvanie Conjurare de idei Hor precucurat Vorbei Si fâpturii magice indema Intelteptul să vestească intruna

Unirea Imnul fără de moarte al Transilvaniei Sufletul lui Avram Iancu Reînviat Graul de-a purtarea adorat Rodească-n faște alenit

IV

Transilvanie Zestre iubirii de neam Poem de inimă aprinse Rîsul de cuget românesc Iubind cu adorație Tara Strămosii Mumbi Pontul Euzin Torta și-o aprinde din noi Rămăi în veci Text scora Miniatură lume Neosemuit potir Cîntec de eroi Pentru generoabi Ce-nvorbă iubire Mesfrîșită de țară Să ardă în noi Ca logosul Sub amiază de voră

Transilvanie Ți-ascult cum în singe Se naște o altă fîntină Si nu mai plînge Miorită cu ochi de stea Și gură de dor Memorie în destîn Crucificatului dac Transilvanie Limbă română Și, tuturor, mamă-n veac

Trebua în August

constantin georgescu

date în legătură cu felul în care pot să-l găsesc. Mi-a fost foarte greu. Primul pe care l-am întâlnit a fost Andrei Altimeșcu-Deleanu. El a rămas „legătura” mea multă vreme. „Am lucrat” împreună și cu Filip Saizu, dar mult mai tîrziu. Cînd Hans Hermann a fost mutat disciplinar la aerodromul de pe valea Ialomîței și trecut în subordinea fostului mareșal Günther Stolz, a dat din nou ochii cu personajul după care umbra de atîta vreme. N-a putut să-l convingă pe căpitan. „Vrei să aștezi o slugă, domnule maior?... Ți se pare că nu te-ai compromis destul cu aberațiile dumitale?... Auzi, Marin Singurelu...” și micălarul galopase în niste hohote stridente de ris. Ultima oră îl văzuse sau i se păruse numai că-l vede, în fața Comandamentului german din București, cînd fusese arestat, chiar el, maiorul Hans Hermann.

„Dumneata n-ai de unde să știi. Într-o zi mi-a trecut prin minte — îi spuneam și lui Nasie — că poate n-ar fi tocmai rău dacă împotriva trecutului s-ar inventa niste scoli de uitare... Marin Singurelu, maiorul Hermann, tata, Anastasie Cozărescu, Günther Stolz, Isidor Andronicescu... Înșira numele cu atenție, așa fel încît pară și purtătorii lor ar fi fost de față. Marin Madocluș și-l închipuia și el. De unii se apropia atît cît să-l poată atînge, de alții se ferea, așa cum făcea și Florea Amedeu, retrăgându-și mîna cu leamă. Ți vezi?... Poate îi credeași altfel... Uite, bunăoară nea Marin Singurelu; a isprăvit de aruncat lucrerna în căruță. Stă și mă privește, fără să scoată o vorbă... Soldatul de lingă bariera pare că nici nu ne vede. Dacă nu m-aș teme de omul dinaintea căilor, m-aș duce dină la el, să-l împung cu degetul. O fi făcut din plumb, și dacă-i așa, cade pe spate. Adusese unul la școală niste soldați de plumb... Nu știu de unde-i avea; își

tineau puștile întinse, dar cînd îi atîngeai cu degetul, cădeau pe spate. „Și-acum, ce faci tu, Flore?... m-a întrebat, de parcă abia atunci ar fi dat cu ochii de mine. Soldatul de plumb se clătina, mutîndu-și greutatea trupului de pe un picior pe altul. Am înălțat din umeri. Ce puteam să-i răspund? Mi s-a părut că zîmbește. „M-a trimis...” am îndrăznit eu. „Lasă-l, lasă, s-a grăbit nea Marin Singurelu. Tu nu-l vezi pe-ala de lingă bariera?... Am vrut să-l spun că e de plumb și că nu poate să ne facă nici un rău... Bagă-te sub burta unui cal și ține-te de-a stringi chinga. Eu am să stau între el, chipurile să nu se sperie. Asta, Flore, și dacă ar fi turnați din plumb, și tot ne-ar... Cu ce vorbă te-a trimis Cozărescu?...” „Șitarul a căzut...” „...în bălta pustii” a continuat el, de parcă bărbatul al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de plumb... Bine, bine, a mai spus și ea, să-l înțeleg mai ca lumea, mi-am lungit gîtul. Soldatul de plumb se mișcase. Îl vedeam printre picioarele căilor cum vine spre noi. Așa cum mă uitam la el, de jos în sus, mi se pără că face parte dintr-o altă alcătuire a lumii că el era cel care mergea pe dos, tropînd cu cizmele pe un cer petrificat, cu crăpături de secetă. Amușisem. Îl urmăream mersul lăbărit al cărui nume îl pomeneam încredințase fiecarei nămal cite o jumătate din vorba, ca să le țipîră aice în fața barierelor și a soldatului de

GRIGORE HAGIU-inedit

în soarele ce apune

mi-a milă de negre
de struguri de nuci
de amintirea de scintelarea
care din mine și le fugi

ori poate numai am umbra
pământului prin măruntaie
și mi-am tăiat milinile
de un cuvânt de o vâpale

să fiu mai altfel
mai sobă dogoritoare de tuci
rezistent într-o lume

imi înmold capul
în soarele
ce apune

lună de naștere soare de toamnă

septembrie
galben de frumă
minune luminoasă
tăcută și calmă

lună și ziua
de naștere
a cita oară
soare de toamnă

ada-mi
clipile
multașteptate

s-adog
doar un rind
la acea carte

în limpede izvor inflorește

lumină puțină
frumă de toamnă
sufletului face
tăietură fină

rană de la piața
pe care-am înțeles
sus și lipit de mine
în noaptea senină

pină-n adme
golul acesta
pazit trebaliește

în limpede izvor
inima mea
inflorește

în care mileniu și secol și an

tineretea
unde se duse
cu aur suflată
pe creastă de frunze

melancolii difuze
limpede triumfătorul
fir de singe
pe buze

viață frumoasă dintodeauna
în care mileniu
și secol și an

viață cam cit
privești luna pe geam

Desen de Florin Pucă

ce fel de viață ce fel de somn

plouă mult prea frumoasă
nu se mai poate dormi
plouă o zi și o noapte
și încă o noapte și-o zi

de plouă străbună
ce reveni
teată viața
n-am să mai pot dormi

ce fel de plouă
ce fel de viață
ce fel de somn

mai plouă
se mai poate viciu
mai dorm

sus în lumină neprihănită

în de tine însuși intrare
limbiță opacă
mişcare de sabie
alunecând în teacă

Ceramică de Costel Badea

peste toată viața
tineretea bulmacă
puțină înțelepciune
o altfel de grabă

sus în lumină
nu foarte departe
neprihănită

clipă de clipă
se împinse
luna gravită

nici liniște
nici pace

les pe terasă în fiecare seară
să văd stelele să văd luna
să-mi vindece ele viața
rana pe totdauna

rânilor voastre cum sînt
luminoaselor îndepărtate
lună și stele și mai de sus
privindu-vă în adîncul nopților caste

nu suflați nu
nici liniște
nici pace

bătăile inimii
anecle amuse
nimic nu se refacă

din inima unui inecat cu mult mai mare

scena cite-o mină
din pleșie din costă din vînt
se mai izbuc de cite-o stîncă
de vreme mai de pămînt

virtuți plan toront grind
total începem halburat
apăsare și iarăși dîspărind
alunecare de sub pămîntele vîntului

ceea ce
de fapți de nefapți
se putea numi disperare

era învecinată răsunare
din inima unui inecat
cu mult mai mare

mă voi desprinde dinspre pămînt

sicleaua stelele
pină în ea
geamul pe înălțime
cei pe care i-am somn

era o strigare
în lumea cea mai de jos
nu adîncul în tărî
în plinul tăcerii miază

foarte curind
mai voi desprinde
dinspre pămînt

este în
astotcîpătorule
și este cavint

nimănui nu crește inimă mai înaltă

s-a dus și toamna
dusu-s-a dus

de miazănoapte
de apus

la crucea lutului
în ceasul asfințitului
pe neobservate
dusu-m-am dus

trezirea omului
și-a florilor
laolaltă

o durere prea mare
totuși nimănui nu crește
inimă mai înaltă

stea a lumilor mele

stea a lumilor mele
singele mele te-a găsit
stea a lumilor mele
tu ești în mine
și totuși

grăbesc și eu spre flacăra ta
laolaltă cu oamenii aceștia
ce trec prin sufletul meu
fără odihnă
fără sfîrșit

SUS rotitoarele stele

șipăi palid pe-nținderi de mare
șipăi de pasăre lunecă lunecă
umbra lui se topește pe valuri
ce clătinaresc sfîștoase de ferburi
ce subred e aerul
ce subred mi-s timplele
și cîntecul mă doare
și arborii mă dor
și stelele mă dor

sus peste mine riuri riuri
lustruiesc rotitoarele stele

vor inflori la noapte înlănțuitele noastre palme

ne-a amestec înțineri
cu mîncarea trecute prin amintirile noastre
și nopțile tot mai mult ne înlănțuie
cu ferburi crudealbastre
vor inflori la noapte
înlănțuitele noastre palme
auzi în pămînt
un semn o-nfiorare
dulceamară
lin reflectată
în orele clare

cu stelele calme
vor inflori la noapte
înlănțuitele noastre palme

Bogațiile Risipitorului

Urmare din pag. 1

neamvorbind de luxul unei biblioteci dulgherie
din lemn exotic.

Se lăsa îmbiat de un „spățiu” doar în casa
sororii sale. Gina, unde se așeza cu adevărat
în fata unei mese de scris, florentine, și își
oferea boieria de a-și invita oaspeții să sază
pe unul din „fotoliile Camil” (fuseseră ale lui
Camil Petrescu). Dar acestui decor din strada
Pictor Stăniș îl prefera o casă de odihnă (tot
a sororii și a cumnatului său, pictorul Popa)
din comuna Otopeni. Asemeni campionilor de
box, categoria supergreu ce se antrenau des-
piciind lemne. Grigore își „facea mîna” năpust-
tindu-se asupra unor buturugi fantastice și to-
porul, la început, îl umplea palmele cu bătu-
ri și mai apoi... sonetele. Pe care le desena,
abrupt, de parcă le-ar fi desprins din trunchiuri
falnice de țigări ori baobab.

Există legate de poezi tot felul de legende,
de cele mai multe ori puțin magulitoare, ne-
dredute, pe care eu n-am răzultat sau puterea să
le contese. Ooperază adesea chiar un soi de
silă: de ce s-ar „explică” un astfel de cînd prin tot
ce există și prin tot ce trădește și „la vedere”,
spectacol public? Mașinării ce-i mișcă emoția
și pielea și mîna adunată pe linia senescență par
(doar par) a fi la vedere, plină de mistere, și
se vede „povestit” lesnicios. Înainte de a se
instala în firida istoricilor, în care se cuvine
a tras în mîlul colorat al anecdotelor, „năzdră-
văniile” diurne sau, mai ales, nocturne îl ob-
staculează drumul spre glorie.

Prejudiciile nu lipsesc nici, de Grigore a
fost „certat” pentru neadecvata marcată la o
generație de poezi anume. Corifeii generației
Lăbiș, generație ce și-a pierdut dintru început
liderul, l-au trecut în mentalul extrem de
numeros, cu nume în mișcare al generației
(sau momentului de poezie) numit Nichita
Stănescu. S-a uitat că ambarcațiunile păgu-
boase indeobște ale poezilor nu bat lumea doar
orinduite în expediții gravitate în jurul navei
amiral. În fapt, cei mai buni (cu palide excep-
ții) dintre bunii poezii „navigatori” soli-
tari, Grigore Hagiu n-a fost altcine și puțin
sînt că „zgomotosul” poet a fost un mare singu-
ratic. L-am păstrat în memorie așa cum îl

sîntu nevinovatele noastre „ospete” (cu vinuri
fără noblete, molan sau căpșunică) ni-l imagi-
nam doar rîzînd, surîzînd și nu de întrebările
cele mai simple: cum a avut timp să încheie
o operă? Spectacolul Risipitorului, oferit nouă,
era real?

Nu, sînt fericit s-o spun, s-o scriu: nu!

Și Grigore Hagiu (ca și primul Risipitorilor,
Nichita Ioniță) a fost un mare muncitor și
boema i-a colorat arbele numai atît cît să-l
ajute să-și bată gigantele-î aripi de condor
numite alfel, cu multă îndreptățire, de
fluture.

De multe luni, pe magnifica masă a pictoriei
și activității și zădeli de poezii plină de curînd
(frumozii pre-nebuni ai marilor orașe, nu?
dar și nebuni, nici vorbă), Gina Hagiu tronează
cîteva turnuri de manuscrise, toate inedite, ale
fratelui său. Sute de file „ministeriale” acoperi-
te de scrisul lui nervos și (cine ar crede-o?)
caligrafic. Poezii, Poeme, Fieșe de testru, ten-
cuite în registre groase, de contabilitate (Pe un
asemenie registru se încovala funcționarul
Urmez) Eseruri, Jurnale. Un jurnal de vise scris
la „provocarea” lui Young. Proze. Texte conse-
sive.

Majoritatea acestor manuscrise poartă semne
unei neobisnuită trude. Ele sînt scrise,
rescrise, redactările succesive nu par să-l fi

convins pe poet că a sosit timpul să le ofere
tiparului. Grigore, altfel superb, avea timp. A
semnat, desigur, texte conveniente, ocazionale
ce nu reprezentau (nu le-a negat nicînd,
își asuma și el dreptul, cumva sacru, la eroa-
re), dar prin tot ce proiectează în afară
bogații lucrare, vai, poezumă, prin tot ce a pu-
blicat în ultimii ani de zile, Hagiu sîntese crî-
tica la o operație de revalorizare. Locul lui
e incert în „sumarul” istoriilor literare ce ni
se promet, dacă e. Sfîrșitul nu l-a prins alt-
fel decît în ani de aspră maturitate. Avea un
nume. Era un nume.

Se cuvine să-l tragem spre noi din sertarele
Arhivei. Mulți ani de acum înainte avem a
ne uimi de originalitatea sa, de mestesugul lui
(despedit de convențiile mestesugului), de
forța ideatică, visionară a gândirii sale poetice.
Nu e (încă) un scriitor al colecțiilor de poezie,
Volumule pe care magnificul lui muncă
le-a adus aproape de plumbul timpului trebuie
să apară alături de cele ale poezilor maturi și
ale poezilor tineri. Grigore Hagiu vorbește încă
și o face cu vocea lui.

Înainte de a-l da amintirii tributului cuvînt îl
chemăm în viața noastră vie (încă) pe Grigo-
re Hagiu în speranța că darurile ce-l înzestrau
își trece din strălucire și asupra noastră, a
celor ce am respirat în tandra lui preajmă...

care acceptă dramatismul de deasupra.
Există în tablourile lui Mihai Florin
și perspectiva arhitectonică a construc-
ției, accentuată de buna știință a pu-
nerii culorii.

Original și puternic este pictorul în
ciclul Coride, aducînd aici un înțeles
nou unor teme vechi — jertfa, lupta,
vina, învingătorul — tratate în opozita
negru-rosu, un rosu senzual, obsesiv,
superind dramă existențială, absente
ori mari pasiuni, înfruntări tragice și
triumf eliberator. Sensuri metafizice
spectaculoase sînt atîșne — moartea nu
este urmarea violenței, ci a reaosului
ca refuz de a continua lupta, mișcarea
este oprită, culoarea îngheață și abia
aici pictorul reușește autentice emoții.
Realitatea este mai aproape, destul
își face simțită gheara în neputința și
disperarea celor din arenă care par să
aibă un cod de motivații al lor. Liniile
devin mai puțin sigure, formele mai
puțin geometrice, monumentalul dispa-
re, o nostalgie mare se întinde ca
o „liniște a întîmplării”, paralizînd lu-
mina și sunetul într-o sevăntă de
realism adevărat care face bine picturii
lui Mihai Florin. Tauromachia mai
sînt imaginea unui patetism de care
altfel ne-am rusina, dacă în desfășu-
rarea colcă n-ar fi și că există un
oniric ritual de a împune învingă-
torul... Iată încă un punct de grație
al monumentalității — pictura sa
„povestește”, prin figurativ, despre
această lume, despre universul senzori-
al care înconjoară un epos; nimic
fantastic în acea realitate descompusă
cu luciditate, etalată cu o cruzime me-
lancolică, asemeni unui torador care
își înfruntă adversarul, parînd spaima,
răsturnînd semnificația sfîrșitului.

Carmen Firan

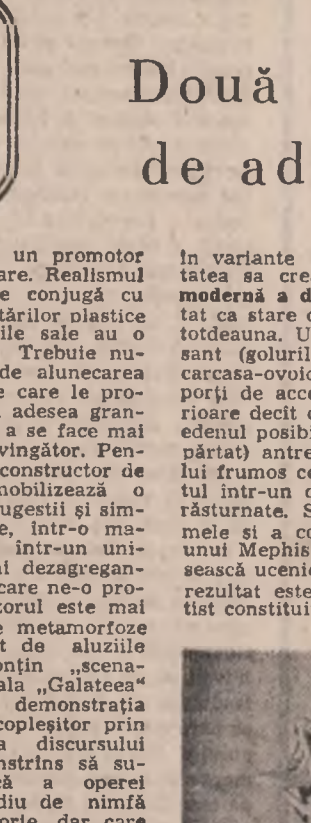
plastică

Două clipe
de adevăr

● Ioan Bolborea este un promotor
al viziunilor surprinzătoare. Realismul
gîndirii sale artistice se conjugă cu
modernitatea acută a tratărilor plastice
și pe acest plan lucrările sale au o
aparență contradictorie. Trebuie nu-
mai să te lași condus de alunecarea
majestuoasă a ideilor pe care le pro-
clamă artistul cu gesturi adesea gran-
diculente, parcă pentru a se face mai
bine deslușit și mai convingător. Pen-
tru că Bolborea este un constructor de
idei în slujba cărora mobilizează o
concentrată grupare de gesturi și
boluri plastice, ordonate, într-o ma-
nieră ce-i este proprie, într-un uni-
vers dominat de tensiuni dezagregan-
te. Viziunea plastică pe care ne-o pro-
pune de un timp sculptorul este mai
aproape de erupțivitate metamorfoze
ale goliului țirziu decît de aluziile
barocului, pe care le conțin „scena-
riile” sale plastice. La sala „Galateea”
finărilor sculptor face demonstrația
unui spectacol artistic copleșitor prin
forța și sugestivitatea discursului
plastic. Spațiul este constrîns să su-
porte presiunea goliică a operii
dînauntru, aflată în stadiu de nimfă
cerată. Versiuni tranzitorii, dar care
anunță monumentul ce poate fi un
bronz fabulos prin mesajul ce-l con-
ține, substanța foarte puternică a gin-
dirii artistice, disponibilitățile de ex-
cepție ale finisajului, coerența remar-
cabilă a simbolurilor ce-i definesc an-
sambul. Bolborea a modelat îndelung,

în variante ce se pierd în anteriori-
tatea sa creatoare, această „paradă
măscată a donquijotismului”, inter-
pretat ca stare de spirit a umanității din-
todeauna. Un turbion malfelic, opres-
ant (golurile practicate în cofiul-
carcaș-ovoid sînt tratate mai mult ca
porci de acces către purgatoriile in-
terioare decît ca breșe eliberatoare către
edenul posibil și mereu exterior, înde-
părtat) antrenează materia vie a visu-
rului frumos ce sîntem, transformînd to-
tul într-un carnaș amorf de valori
răsturnate. Sculptorul a modelat for-
mele și a construit opere cu frecven-
ța unui Mephistofeles pornit să-și pedep-
sească ucenicul necredincos. Ceea ce a
rezultat este replica unică a unui ar-
tist constituit.

Corneliu Antim

La galeria „Eforie”, o întâlnire cu
lucrările unui sculptor mai puțin cu-
noscut publicului bucureștean, dar care
impresionează prin siguranța cu care
eliberează formele din carnea doasă
a lemnului. Sergiu Săliște prezintă 15
lucrări de dimensiuni mici, ce poartă
în ele încercările unui lirism de sub-
stanță, grav și ludic, căruia tăietura
daltă în fibra lemnosă pare să-i fi
găsit cea mai potrivită expresie. Sînt
în lucrările lui Sergiu Săliște o
seamă de „locuri comune” ale sculptu-
rii noastre mai recente, elemente ce
definesc un stil sau altul, o personali-
tate sau alta, dar care, sigur că da,
au devenit între timp semne distinc-
tive ale artei generațiilor postbelice,
ba, să spun, chiar a anilor ‘60-‘70.
Artistul vilcean, posesor al unei soli-
dități de scoală de sculptură, nu se lasă in-
timidat de modelele pe care le frec-
ventează cu desînvoialță și cu sigu-
ranță unui virtuoz. El construiește tin-
tînd nu atît personalitatea extremă a
unei viziuni plastice, care să-l indivi-
dualizeze, cît esențializarea volumelor
în spațiu și, demers ce-l particulari-
zează în peisajul sculpturii actuale,
sensibilitatea caldă a tratării plastice.
Expoziția are o remarcabilă unitate
stilistică, toate lucrările par tăiate
dintr-un lemn și dintr-o respirație. Se
simte tensiunea intimă pe care ar-
tistul o instituie în dialogul cu mate-
ria. O plăcută alternanță a plînurilor
și golurilor, valorificarea rafinată a
calităților materialului, expresivitatea
formelor și a finisajului (Fîntînă,
Mama, Semnul Mesterului Manole,
Tobosar) sînt calități care atestă un
profesionalism deplin. Un sculptor
care a înțeles că un „Spățiu intim”
poate accede în sferele celei mai largi
audiențe, doar în măsura în care
ilustrază un adevăr peren al existen-
tenței sale artistice.

Corneliu Antim

Monumental nostalgic

În siguranța construcțiilor lui Mihai
Florin, în precizia desenului său,
există o dublură de neliniște și îndoi-
leală în fata presupusei perfecțiuni a
luminii ca unitate de semn și conven-
ție. Pentru un pictor monumentalist,
forța grandorei, desfășurarea pe su-
prafețe mari decure firească din formația
sa artistică. Expoziția de la galeria
Căminului artei a oferit o imagine
completă a modului de a „elabora” și
a înțelege pictura ca pe o ribostă în
fata fenomenului natural, supranatur-
ral, ca pe o frescă abstractă medievală,
ridicată însă abstracți, uneori supra-
realist, alteori sondînd abisalul. Lu-
crările lui Mihai Florin au consistență
ideatică, axîndu-se pe cîteva mari
teme — Digurile, Soacrile, Corida —
peisaje posibile desfășurate deasupra
mării, acolo unde timpul acționează
ca metaforă, provocînd pictura — mo-
tivil fundamental al riturii sale. Lu-
mea însăși este în deplin, un ochi
nevăzut descompune universul în for-
me și structuri geometrice, marea este
întreruptă de diguri, fragmentată de
soacrile, asemeni unei existente inco-
mode peste care se suprapun se-
vențe sentimentale, agresive, ori pre-
vizibile tipare, canoane din care fu-
gă devine anevoioasă. Registrul culorilor

Carmen Firan

24 SEPTEMBRIE 1988

ORIENTĂRI ȘI MOLANTE LITERARE ACTUALE

LOGICA GEOGRAFIE LITERARE

Sensibilitatea Nordului

În „noua geografie a literaturii române” Succava tinde să devină un redutabil centru liric. De-ar fi să amintim doar puternicul concurs național de poezie Nicolae Labis, aburul liric care instrucea coarda moldavă (predispusă la reverie) și ar fi îndestulat pentru a stabili contextul unei ercescense care se adapă la izvoarele lirismului genului. „Deopotrivi” cu cei consacrați, la această lucrare poetică inobilă blazonul unui timp al literaturii au pornit și cei cu o conștiință creatoare care și limpezesc intențiile și vitaminizându-se cultural. Dar nu liste (inevitabil incomplete și fatal subiective) vrem a propune aici.

Între poezii de azi ai Sucevei, Ion Beldeanu are deja un șir de cărți, un profil distinct. Locuind „sub acoperșul toamnei”, poetul aude „trenul zăpezii venind”; mai apăsat decât în precedentul volum (*Armura soarelui*, 1983), tonul elegiac, irgind subteran produsele ultimei plăcete poartă sigiliul unei virste, așteptind „marele clopot de lărnă”. Așteptarea, deci, insonnă, goana, tirzul, gestul sacrificial (*O parabolă*) definesc un timp cînd „aburește inserarea”, „La moștele toamnei” se îngheștie amintirile; poetul, „nevrednic de iubire” propune un discurs despre destrămire în care creșterea semnelor de întrebare și „silabele posomorite”, în care fumegeașele interogații se lovesc de goli oglindii, în care aluneca silueta Eldorei, glasul amăgitor, năsturea cuvintelor. Devorația melancolie pășeste pe un „covor de cioburi”; ea celebrează o absență, acum cînd „lumina cade ingenunchiată” (*Poveste de seară*) și liliție eșarfă amurgului. „Vechea armură” — ne previne autorul — este „asașul de „drăgoșii” (Nimic nu se întimplă; simț și rător. („Decamdată e bine și cu am înțeleg vreme să aștept”; v. *Eu încă aștept*) și refugiu în amintire („povară mereu salvatoare”) poetul simte un zvon urcînd, cavalcadă singelui, i se desțepă „o sete de plecare”. Eldora, „cea care despică așteptarea” și sursele fostescului rămîne o absență invocată, răstîrnită în ademenitoare oglindă în care „iluzia își schimbă culoarea”.

Asaltat de aceste amintiri vulnerabile („o rîmă sub pleoapă” poetul este „privitor doar, spectator detașat”) insistă la „marginile toamnei”, hălăduind prin „rezervațiile melancoliei”, „A vedea înseamnă a ști” — citim într-un loc — și sub această aserțiune Ion Beldeanu face o lectură a existenței, cercind a îmbina destinul Eldora, „trece ca o barbă galantă” (*Promenadă dominicală*), nimic nu pare să se întimplă, corăbiiile sînt „trase la mal”. „Fumegeașele pleacă” se evaporă: sub amenințarea umbrei poetul „caută de întrebări” — în cartea

provincialelor iluzii — e tentat de o „vicleană împăcare”. Domoliindu-și frisonul „interogativ”, Privind viața (cum ar zice Ibraileanu), Ion Beldeanu acuză atingeri bacoviene. Citadin irărit, el formulează rareori soluții naturiste („caul de iarbă”, „pădurea îmădușitoare”), constatănd — sub apăsarea „rafalelor de plicții” — o epuiare a spașilor. Orasul gregar (un „spașiu sufocant pentru două singurătăți”), ușile sparte ale Paradisului, eșafodul foii albe, „alele provinciei” desfrunzite îl aruncă în placiditate, gîndul solitar scuturînd „petalele inserării”. Cetezînd lumea printr-o „vizită de plumb”, poezia lui Ion Beldeanu permite o identificare a obsesiei Bacovia fără a folosi bacovianismul ca mască. „A te descoperi / în fața hirtiei” (*Așteptînd cuvîntul*) înseamnă tocmai o aruncare a măștilor, nicidecum un lirism al „rînilor simulate”. Și, cu atât mai puțin, unul semănînd cu o litanie neagră. Trecearea, risipirea, suprașea sint văzute în cheie mioritică, gîndul desfoliat, ostenit, învelit în făcere lasă să transpare splendoarea inutilității. („o vîntătoare de frunze”, citadinul travestind „orasul de sticlă”, rînd „dealul de iluzii”, convocînd verdele „motori” pentru a face față neașteptatelor întîmplări ale vieții.

Un săltar (*Autoportret*) pornit în căutarea Aradiei, la întîlnirea cu „marele ogar al destînlului”, „sădînd mierle” în „imperiul nestăpînit” — încheiere a *Lectiei de melancolie* este un volum bine gîndit, respirînd o unitate de ton, așezat sub un vers emblematic: „mirosă o umbră”, a noaptea, a uitare. Ferita de excese, nu neapără camera, poezia lui Ion Beldeanu — depărtată de gîlgiul vital al concretului — invocă o absență, liricizează trecerea. Ultimele volume al poetului sucevean obligă la o concluzie fermă în „clanamentul adevărului”: statutul lui Ion Beldeanu se cuvine revizuit. Să mai observăm în fugă că părîsînd timpul ca topos (*M. Iordache*), condamnat la o neputință a întoarcerii, poetul — visînd înghețarea clipei — își refuză și expansionismul, apăsînd laconic noi teritorii lirice. Vechiul impuls se stinge într-o retracțiune care iubeste „spațiu provincial”, departe de oboșala bolnavă și claustrare sufocantă, tipată, livrată; mai degrabă un ton sadovenian străbate poemele, o proiecție nelipsită de accentuare ironice și fațadă de „poezia provinciei”.

Amorciind în „poezia provinciei”, Ion Beldeanu conservă fibra romantică, nerezînduz recuzita modernității. Privindu-se în „oglinzi toropite”, el abia schițează un răspuns, propunînd „o alergare prin ierburile ude”. Iată, așadar, un poet marginalizat pe nedrept, confirmînd că „poezia literară” este o vîntătoare, observarea cineva îngăduie îmbogățirea listelor; evident, nu în sensul delirului localist ci în numele „regionalismului inteligent” (de care vorbea C. Călinescu), recordat puiului cultural, apt de a crea mari tensiuni intelectuale.

Adrian Dinu Rachieru

Voluptatea construcției

În structura artistică a lui Eugen Dorcescu se unesc armonios figurarea și simbolismul lirice și sintaxelor imantate și simfonice. Rezultă o poezie în care și autorul a două valoare: cea de expert a stilului (*Metafora poetică* (1978) și *Embleme ale realității* (1978)).

O voluptate a construcției clasice, prin idealul perfecțiunii, înzestră cultura „galașă” a lui și al motivelor proliferate înaltim în voințele de versuri ale autorului: *Pax Magna* (1972), *Desen în galben* (1976), *Arhitectura visului* (1982), *Culegătorul de alge* (1985). Pentru orice cititor, iubitor, la prima lectură, apare exactitatea alcătuirii poetice, împozite formă și rotonjime textului. Nimic în plus, nimic în minus. Și aceasta încă de la debut, dovedind o inclinație spre rigurozitate, respectul față de cuvînt: „Parcă glasul nimanui s-a frînt / Lingă alba timpului marșat / În severe rîncle de pămînt / Singure să fiarbă și să gesească / Celu care-au fost și-ar mai putea / Oarecînd aidoma să fie / Lasă-le să zboare-n preajmă / de / Misușite-n faclă purpurie / Și rîmii asa cum fost-a zis / Cînd prinos de vese le împare / Peste trupul zeului ucis / Flacăra de viață și de moarte”.

Poezia are o factură simplă, dar sugestivă, cuvintele servind exact ideea, imaginea avînd învelgul lexical atât cât este necesar. „Eu insumi nu sînt decît locuri / dintre amintire și ziua de azi” mărturisesc undeva poetul și aserțiunea devine utilă pentru interpretarea poeziei sale. Cînd de ghidată de amintire, precum și procesul lent de recuperare a memoriei sînt esențiale în lirica lui Eugen Dorcescu. Memoria este atînsă de uitare și dificultatea constă în procesul de recuperare a acesteia. Poezia devine astfel un labirint, o căutare continuă pe o cale ghidată de amintire și de deopotrivă, într-un joc al contrariilor, al opozițiilor: amintire — uitare, trup — suflet, cuvînt — tăcere, vis — veche, tip — arhetip. Poetul este un clasicist, dar pe un fond romantic, fiind deosebit un permanent elan creator, un impuls spre creație. Intuzia de cultură se mizează pe acest substrat adînc de esență romantică. Eugen Dorcescu are cultul formelor perfecte. Direcția este de gîsit în literatura română pornind din poezia macedonșkană prin lirica lui Filippide, fiind exemplificată în deceniile mai tîrziu de Cezar Baltaz, Regheștea este un timp istoric nu refacă numai un drum al integrării într-o matrice formativă ci descoperă și acest fond dual, clasic și romantic: „Străbat, în lung cetățile române — / Le tot străbat, cu gîndul

trundere (apropiere) de spre esență: „De-atîta necunoscută sînt / Încerci un glas de purpură și zgră / În plasa de vocale țese lin / În jurul tău o raritate obscură / Cînd înainte nu-ți dă un pas / Și inapoi nu-ți cade niciodată / O singură înfruntă a rămas / De vespina sîncii sfărîmată”. Prelund mitul lui Icar, în *Arhitectura visului*, remarcabilă rămîne forța vizuală de a imagina odosarea spre cosmos din o lume a haosului. În esmoldul poetului, prin precizarea mitului, zburarea se desface în „O vreme, O vreme, O vreme” — Vechiul impuls se stinge într-o retracțiune care iubeste „spațiu provincial”, departe de oboșala bolnavă și claustrare sufocantă, tipată, livrată; mai degrabă un ton sadovenian străbate poemele, o proiecție nelipsită de accentuare ironice și fațadă de „poezia provinciei”.

Poeziile lui Eugen Dorcescu stau la confluența faptului de cultură cu experiența metafizică a inspirației momentane. Poeziile sînt eflorescențe metatorice, pornind de la elemente cîndva înregistrate de memorie peste care s-au sedimentat alți constituenți, totuși degajîndu-se în unitatea poeziei. Poate de aici siguranța și limpezimea poemelor, aserțiunea și claritatea și simplitatea pur, prin site de artere, să țînd-n globul pulsului măsura și ritmul hematiilor stelare”. Genuni vibrau în fiecare parte. Căci țărniurile marului ventricol se depărtau cu cit crește dorința / și spaima de-a găsi”.

Poeziile lui Eugen Dorcescu stau la confluența faptului de cultură cu experiența metafizică a inspirației momentane. Poeziile sînt eflorescențe metatorice, pornind de la elemente cîndva înregistrate de memorie peste care s-au sedimentat alți constituenți, totuși degajîndu-se în unitatea poeziei. Poate de aici siguranța și limpezimea poemelor, aserțiunea și claritatea și simplitatea pur, prin site de artere, să țînd-n globul pulsului măsura și ritmul hematiilor stelare”. Genuni vibrau în fiecare parte. Căci țărniurile marului ventricol se depărtau cu cit crește dorința / și spaima de-a găsi”.

Alexandru Ruja

Pasul și viața

Urmare din pag. 1

mită capacitate pe care o ai sau nu. Un autentic efort, unul de durată și de maximă tensiune, nu se cere, în schimb, ca să nu rămîni în urma vieții; ca să ne păstrăm, atît cît ne țîn înzestrarea și puterile, „în pas” cu ea.

Pentru asta, poată mai înainte de orice, s-ar cere să nu intrizi prea multă vreme pe margini. Nu clipele de răgaz însă le ai în vedere și nici pe cele de meditație sau reculegere. Mă gîndesc mai degrabă, cu neliniște, cu teamă, la popoarele profungite. Sub cuvînt că erau să admîr, să contemplant, mă dau treptat ușor într-o parte și, pe neobservate și pentru mine, rămîn acolo. Nimic mai îndușabil decât să contemplant, numai că pentru asta îmi pretînd eu insumi o anumită detașare, o semi-distanță. Ca s-o capăt, ies din rînduri și mă opresc, o vreme, pe margini. Nu fac, așadar, decît să mă opresc, adică să stau, cităva vreme, pe loc, însă încep deja să rîmîn în urmă. Mai întii un pas, apoi încă unul, apoi, încet-încet, un an, o viață. Ea, viața, își vede de drum înainte și uită să mă ia în calcul, să se oprească să mă aștepte, să mă aștepte pe margini. Să simt, adică, neîntrerupt, alături de mine, în dreapta, în stînga, un cot, un umăr.

S-ar mai cere, să zicem, un echilibru; o balanță bine reglată, la mijloc, între cele două extreme pe care viața, nimic de zis, le cunoaște. Mi-e teamă cîteodată să nu cad în idi-

lie, în gustul și culoarea serbetului și mă pomenesc aruncîndu-mă singur într-o zonă cu totul opusă. Zic că, în viața, se cunoaște numai din bucurii și victorii dar uită să mă amintesc de eșecuri. Și, de fapt, în ambele cazuri nu realizez că și negrul intens, și rozul bucalat sînt, în egală măsură, deformări ale realității. Sînt abateri flagrante de la drumul pe care viața, pas cu pas, îl urmează și de-a lungul caruia întînesc inevitabil din toate cîteva. Ce anume selectez eu din ele nu e deloc întîmplător și nici la liberă mea alegere, total. Mă obligă realitatea însăși să țîn seama de sensul evoluției sale, de componentele care o împing înainte, în sus. Și în centrul este culoarea dominantă a existenței, nici umbrelle n-ar putea supraviețui în absența termenului lor de comparație, lumina. Ceea ce face ca viața să nu bată pasul pe loc este tocmai partea sa cea mai bună, cea luminată, nouă, alături într-un etern proces de zămislire și creștere. Umbrele, vechiul sînt întotdeauna sorite să rămîna în urmă. Să mă ocup inversunat, în exclusivitate, de ele ar însemna să mă condamn eu însumi la timpul trecut, alături de ea.

Un adevăr, unul singur, dacă se desprinde din învățămintele de mai sus și tot mi-ar fi de folos. Acela că cel dintîi dator să faci un pas, primul pas, spre viață, sînt eu. De la mine trebuie să pornească dorința de a o cunoaște, de a o recrea. Altminteri nu sta ea, viața, să mă aștepte pe mine. În raport cu ea însăși, viața se află mereu, neîntrerupt, în același pas. Eu sînt obligat să-mi potriveșc mersul, cadenta cu ritmurile sale neprevăzute — dacă vreau s-o cunosc. Pentru că numai cunoscînd-o o adevărat, în profunzime, am șanse reale s-o și stăpînesc, cu timpul, s-o și supun, într-o carte sau alta. Să și ajung, eventual, odată și-odată, dacă, tot așa, mă vor țîne propriile puteri, chiar cu un pas înainte ei.

Trebuia în August...

Urmare din pag. a 5-a

dormi în pat străin — să nu li se trezească inima lor de pasăre, să-și filfite aripile și să-și ia zborul spre adevăratele lor culturi. „De ce nu și-or fi tras nerții herghelice de care sub poala sîi de pădure, nu mă duce mîncarea. I-am auzit pe nea Marin Singurel, și nu știu dacă mi-a părut rău ori bine că s-a întors din descăpătura de drum pe care o apucaseră razna cu gîndul fără stîrea lui. Acolo sînt avioanele. O multime de avioane stau camuflate sub niște plase uriașe, un fel de năvoade de prins păsări, ca să mă înțelegi mai bine, avioane care, dacă s-ar înălța, ar răspîndi alita moarte în lume... Asta trebuie să împiedicăm noi, măi. Florea Amedeu înțelegi tu?... Nemii își dau sufletul și cu pierd războiul, dar moartea nu pot împiedica înțelegi, atît de multă moarte, încă chiar cu prețul vieții noastre și tot trebuie să le împiedicăm să zboare!...” „De-ai a venit nea Anastasie Cozărescu?” I-am întreat în soapă. „Și de-ai venit?” I-am răspuns, după care a tras căruța mai spre sînt, să lasa loc unui pluton de soldați care se grăbeau într-o direcție greu de presupus. Le-am urmărit răpăitul cizmelor pe betonul soselei. Le simteam călcătura ca peste un trup viu, căruia-i zădrea carnea cu țintele înfipte în țîpi... După ce s-au îndepărtat atît ci-să putem vorbi din nou, nea Marin Singurel mi-a pus o mîna pe umăr, ca să-mi zică numai: „Măi, băiete, măi, băiete. Dacă om avea zile să trăim pînă se isprăvesc și războiul asta și să ne aducem aminte de tot... Ori poate să nu ne mai aducem aminte de nimic...” Era cald. În aer sîrșia, se măcina vremea...

Aureliu Goci

Tapiseria de Angela Ionilete

Orizont mioritic

Un topos spațial (plaiul mioritic, țărîni, muntele, vespina născută la sa), un patos structural în emisiunea lirică generat de nativitatea talentului au definit de la început pe Dumitru Pricop (născut în 1943 la Negrești — Vrancea), absolvent al Facultății de filologie din București, ca pe un poet tradiționalist „un corect tradiționalist angajat existențial” (Al. Piru). Tradiționalismul manifest a fost numai o punte de despădurare spre altă tipologie începînd cu al doilea volum, nu neapărat opusă, ci o formă de evoluție, rafinare și racordare la un proiect de ecranare a mitului creatorului, la condiționările modernității și la o poezie a condiției poetului. Din cele cinci volume de versuri primul a avut o remarcabilă recepție critică, ulterior nemămurîndu-se evoluția autorului: *Patima muntelui*, Ed. „Eminescu”, 1987; *Luminile din strîșit*, Ed. „Eminescu”, 1981, „Locuitor în Oedip”, Ed. „Albatros”, 1983, „Lacrime arheologice”, Ed. „Cartea Românească”, 1985; *Stelele din adîncuri*, Editura „Junimea”, 1987.

Cu *Luminile din strîșit*, poezia reintorsă spre sine într-un gest autocontemplativ murea centrul de la lume la Eul debordant, devenit Aretorul, Eroul poeziei de tragice fîșieri lăncetice. Poetul, înapoiertorul, întreprîșii alegorice, fie că se cheamă Oedip, Ulisse, Hamlet, Lear sau Isus încheie un pact faustic cu lumea pentru a-și răscumpăra vina de a se fi născut într-o vîmie pustie (referința la Ioan Alexandru e reală).

Interogațiile esențiale, vitalismul elegiac, patetismul reflexiv revin ca distincții în lînețarea sintetică și în ultimul volum *Stelele din adîncuri*, 1987 — idee blagiană — dar cel mai bun volum al său rămîne *Lacrime arheologice*, din 1983.

Arheolînada exprimă exact noțiunea completă ce conține în sine extreme, opozițiile, contrasturile, teza și antiteza, fără puțință de conștientizare sau sinteză, arheolînada poartăză starea de „hohot” — cuvînt cu origine necunoscută, după Lazăr Seiceanu, probabil construcție românească biomatematică —, hohot de risă (exterior, pentru arenă), de plîns (ascuns, interior). Tragismul condiției se supune regulii de simulari. De la al doilea volum poezia lui Dumitru Pricop se generează în această zonă semnificativă. Arheolînada și poetul, după Dumitru Pricop, pornind de la o idee veche. La modul ianasiu, cu o ochi ride, cu celălalt plînge, sau cu sugestia lui Eminescu: „ochiul cel închis afără / înlînțur se desțepă”. „Dintre spiritele care neagă — își spune Faust în Prolog — bufonul mă plietescie cel mai puțin”. Așadar tragism, disimulare, negație și, desigur, o poezie care să cuprîndă toate acestea.

„Desigur construcția lirică cea mai adevărată Arheolînada rămîne baladescul învestimîntes în faldurile versurilor incantatorii, cu multe nucle simbolice macedonșkies sau minulesciene (Sapte duhuri din senin, Constelația Săgetătorului, Gemeii, Levant, Crai veche călătorind spre Mecca ș.a.). Dar Dumitru Pricop nu mizează pe efecte pitorești sau exotice, dimpotrivă, prin fardări spațiale, încercînd să ajungă la cele mai caracteristice și autentice referințe autohtone.

Între baladistii noștri, poetul se înscrie în seria Radu Stanca, Ștefan Aug. Doinaș, George Trănea, dar el are o dependență mult mai apropiată și directă — „Miorita” vîrceană care îl marchează structural.

Aspirația poeziei lirice este mai adevărată „Din ce în ce mai rar în poezie / dăm socoteală cîntecului sînt / sub care pasărea ce-avea să fie / n-are dăruit aripi și s-a frînt / Pe piatra ei uscată care-i piatră / oricite pietre-am strînge-ntr-un altar / vin trepădușii visului și latră / solomonii avizi de strîgăt rar / Și pafandări spațiale, încercînd să ajungă la cele mai caracteristice și autentice referințe autohtone.

Între-adevăr, multe nume pot fi invocate în cazul poeziei lui Dumitru Pricop — ceea ce nu împiedică asupra originalității indiscutabile a textelor. Timbrul propriu se cristalizează pe teritoriul poetic foarte ferme, de unde senzația de „deja văzut”, însă esența poeziei e în altă parte. Un măscăriciu tragic se proiectează în spațiul mioritic și condiția vieții și a morții — risul, plînsul — rămîn disimulații succesive.

Dezlînțuirea senzualității este preambulul unei difuziuni panteiste în elementele cosmosului.

Pe structura ideii mioritice, din alte diverse mituri, legende („levantine colinde”) sau alte construcții literare, poetul orînduiește un sugestiv mozaic bizantin pe deplin comprehensibil; și nu ne mai întrebăm de originea atît de divergentă a plăcuțelor ceramice care îl compun.

Dumitru Pricop e, de acum, dacă nu mă înșel, un poet original care, asumîndu-și substanțial tradiția, și-a creat un univers coerent chiar și prin apropierea de universurile lirice din seria congeneră.

Nicolae Georgescu

Universuri noi

Prin opțiunea tematică pentru Brăila primul război mondial, ca interbelic — ori a primilor ani de socialism, Cornelii Ifrim ne arată că este hotărît și încă lumea fantastică a Dunării în zone strict delimitate istoric, a intervenit — așa zice — cu un criteriu al ordinii temporale într-un haos spațial, într-o stare a primordiilor absolute. Cornelii Ifrim are abilitatea de a-și refuza proprietatea asupra toposului în discuție. La drept vorbind, lumea Brăilei și-a bălților poate fi considerată plină de un punct de un prețel pentru autor: peisajul și specificul uman nu intră înestricabil în țesătura operii, nu este obligatoriu ca acțiunea cutărei nuleve ori a cutărei roman să se petreacă în acest loc și în acest (acel) timp.

Un iargiu, Tiliță (din nuleva cu același titlu a volumului de debut, *Trufie și umbră*, C.R. 1982), părăsit de soție, merge de două ori pe săptămîna la oraș, își vîndea marfa (are vreo 28 de oi și capre, face cel mai bun iaurt pe care-l distribuie cu atelajul propriu la domiciliul clienților) — după care și-a făcut obiceiul de a se opri la o cîrcumă și de a-și bea de unul singur necazul. Aici se întîmplă două lucruri deosebite („clăduțe”, „străni”; autorul nu insistă). Mai întii, Tiliță bea numai vin de cel bun, „de sub altar” — un copil de prăvălie coboară în beci (după ce patronul îi unge buzele cu creță ca să-l verifice dacă a consumat din licor) și se ocupă a aterza pe sub pămînt — prin labirintul vechilor hrube turcești ale Brăilei, pînă sub altarul bisericii Sfinții Apostoli, de unde-i aduce musterulul litra de vin curat. Operația se repetă identic de 12 ori (Tiliță bea constant același număr de litre); autorul nu face vreo relație cu lunile anului ori numărul apostolilor, etc., etc. — lucrurile sînt descrise anecdotice. Afară, la usa cîrcumii, se petrece însă al doilea lucru deosebit: pe măsură ce Tiliță se cam îmbată, iapa lui înhamată la cărușă se „îmbătă” și ea: pînă un genunchiu în pămînt, cînd stăpînul își prins capul în palme, se culcă pe caldarim cînd el pune capul pe masă, etc. Om și animal intră, deopotrivă, în conștiința publică a urbei. Este vorba de o tehnică — dar și de splendoarea temelor mari, a căror strălucire poartă lina ochii...

Cea de-a doua carte a lui Cornelii Ifrim, romanul *Luna războiului* (C.R. 1986), este o parodie în Brăila anilor interbelici. Tînărul Dim. Rizea, student în anul I la drept, abandonează facultatea trebuind, în lipsa tatălui care a fost arestat, să călăuzească pentru familie. Merge ca părinte înlocuitor, pentru că tatăl său a fost arestat, apoi intră uenic la atelierul C.F.R. Scopul lui este de a procura dovezile de nevinovăție pentru tatăl său (care este acuzat că ar fi furat doi cai ai armatei române în 1917). Găsește în bălți un martor ocular care depune mărturie că cei doi cai au fost dațarii lui Anghel Rizea de către un colonel neamt; în spital, unde ajunge în urma unui accident de muncă, se împrietenește cu o săsoaică, Helga, și întîmplător își aruncă ochii pe romanul pe care-l citește ea: colonelul neamt își scriese memoriile, în altă vreme, cînd prietenia cu Anghel Rizea și momentul darului respectiv. Cea de-a doua dovadă este decisivă, ni se sugerează că Anghel Rizea leze din închisoare unde fusese arestat și de către prietenii săi, comunisti. Finalul (adevărul dezvăluit după ce a fost lectură, în prezența prietenilor) este că se cheamă Oedip, Ulisse, Hamlet, Lear sau Isus încheie un pact faustic cu lumea pentru a-și răscumpăra vina de a se fi născut într-o vîmie pustie (referința la Ioan Alexandru e reală).

Interogațiile esențiale, vitalismul elegiac, patetismul reflexiv revin ca distincții în lînețarea sintetică și în ultimul volum *Stelele din adîncuri*, 1987 — idee blagiană — dar cel mai bun volum al său rămîne *Lacrime arheologice*, din 1983.

Arheolînada exprimă exact noțiunea completă ce conține în sine extreme, opozițiile, contrasturile, teza și antiteza, fără puțință de conștientizare sau sinteză, arheolînada poartăză starea de „hohot” — cuvînt cu origine necunoscută, după Lazăr Seiceanu, probabil construcție românească biomatematică —, hohot de risă (exterior, pentru arenă), de plîns (ascuns, interior). Tragismul condiției se supune regulii de simulari. De la al doilea volum poezia lui Dumitru Pricop se generează în această zonă semnificativă. Arheolînada și poetul, după Dumitru Pricop, pornind de la o idee veche. La modul ianasiu, cu o ochi ride, cu celălalt plînge, sau cu sugestia lui Eminescu: „ochiul cel închis afără / înlînțur se desțepă”. „Dintre spiritele care neagă — își spune Faust în Prolog — bufonul mă plietescie cel mai puțin”. Așadar tragism, disimulare, negație și, desigur, o poezie care să cuprîndă toate acestea.

„Desigur construcția lirică cea mai adevărată Arheolînada rămîne baladescul învestimîntes în faldurile versurilor incantatorii, cu multe nucle simbolice macedonșkies sau minulesciene (Sapte duhuri din senin, Constelația Săgetătorului, Gemeii, Levant, Crai veche călătorind spre Mecca ș.a.). Dar Dumitru Pricop nu mizează pe efecte pitorești sau exotice, dimpotrivă, prin fardări spațiale, încercînd să ajungă la cele mai caracteristice și autentice referințe autohtone.

Între baladistii noștri, poetul se înscrie în seria Radu Stanca, Ștefan Aug. Doinaș, George Trănea, dar el are o dependență mult mai apropiată și directă — „Miorita” vîrceană care îl marchează structural.

Aspirația poeziei lirice este mai adevărată „Din ce în ce mai rar în poezie / dăm socoteală cîntecului sînt / sub care pasărea ce-avea să fie / n-are dăruit aripi și s-a frînt / Pe piatra ei uscată care-i piatră / oricite pietre-am strînge-ntr-un altar / vin trepădușii visului și latră / solomonii avizi de strîgăt rar / Și pafandări spațiale, încercînd să ajungă la cele mai caracteristice și autentice referințe autohtone.

Aureliu Goci

Valul care-a plins pe glezna ta... (V)

1. În timp ce dormea sub melancolicul soare de septembrie, iedera l-a încolăcit în jurul gleznelor: rece și verde și aburoasă. Ea zimbea în somn simțind cum se înalță în aer trasă de ingeri.

din praștia de gheață / aruncă un delfin spre suprafață. / Și pescăruși cu zboruri o răstăfă / uimiți de strălucita-i disperare / din temnița de apă și de sare / și-adorm deasupra ei spre dimineață.

venit iar toamna, mai devreme și mai capricioasă decât de obicei. Un alt semn al ei, în afara căderii frunzelor, apariției crizantemelor, tuberozelor (chiharoselelor?), butoanelor, altor flori toamna-țice ca noi, și chiar a merelor și strusurilor, în afara răcoarei cu miros de ploaie și de iarbă vestedă, în afara începerii campionatului de fotbal simbăta și duminică, dar mai ales în afara îngâmbării cerului, deci (doamnă, ce frate toamnă!) un alt semn al ei este înmulțirea plicurilor care sosește în redacție cum încep de-acum să sosească pasărele călătoare în țările ceva mai calde. Vacanța mare s-a sfârșit și ea, au rămas doar de aici până, pe mese, pe bănci, pe roșii, hirtilele de scrie, cerneala, chiar și marea de dactilografiat. Au rămas și despărțirile romantice, pe alee, prin parcuri, la marginea orașului, și, bineînțeles, o dată cu ele și cel... care le descriu cu „of” și „chin”, peisajisti sentimentali care înmăcă în roz tot ceea ce văd și ceea ce cred că simt și că simt. Pe noi nu ne supără aceste semne specifice rubricii, doar ni se pare firească urmea verii toamna. Vorba ceea, primăvara ne cunoaștem, vara ne iubim și toamna ne despărțim. Iarna? Iarna ne refăcăm. Romanța este veche, dar accesul nu înseamnă că nu ne place în continuare, cum ne plac și anotimpurile toate.

PAUL SĂRBU, Letea, județul Tulcea: Sinteți atât de aproape de literă hipărită în revista noastră... Ba chiar credem că ați putea, cu ce ne-ați trimis, alcătui un volum de povestiri, care să ilustreze viața aspră, aprigă, din delți. Desi credem că sinteți adevărați, „Nea Vancea” și „Salci” par niște basme dintr-o altă lume („Salci” am notat pe plic). Ați mai putea totuși lucra finalurile, abrupte și reci, deocamdată. Deci, mai trimiteți (inclusiv o fotografie), cu gândul la tipărire în revista noastră.

IANCU TÎRTOBAN, Brănești, Ol: „Adinul drum spre ziuă” nu e chiar atât de adinc pe cât credeți. Ba e la fel de subtilă ca și foita pe care ați scris-o („Laba puternică a vîntului lovi măpănată cabana singurului...”). Desigur, la o dumneavoastră o iubim mare și nefericită pentru Cristina, „un vis frumos, bogat garnisit” (?) cu pelinul amar al neputinței de mal tirziu. Eroul este victima prejudecăților unui profesor universitar, care nevrind să-și mărite fata cu un student, fiu de țărani, pune la cale o înscenare și îl exmatriculează. Revine, dar prea tirziu, deși ceva-creva speranțe ar mai fi. Chiar așa și fi fost? Totuși, mai trimiteți, cine știe?

ANA ALEXANDRESCU, Turnu Măgurele, Teleorman: Cele trei scrisori trimise într-un singur plic ne-au amuzat. Imaginea dv. despre o redacție și despre redactorii ei, care ar avea primum și curiozitatea de a se arăta, înțelegem noi puțin pînă cu mîna Așteptăm. Furtună de iubire”, dacă nu cumva acestea, toamna, v-au înecat.

LUCIAN RUSU, București: Și la dumneavoastră, în „Intrebări fără răspuns”, apare „o femeie îngrozitor de frumoasă”, Mihaela, Ela, care vă face neacuzari, ba chiar li provoacă, fără rost, comaruri „eroului”, avocatul Flavius Miran. Finalul este de-a dreptul demagogic, ca un SOS, numai că de scufundat e amenințată să se scufunde o bărcuță: „Săteia privind în gol, gînditor pierdut... Cîit te-am iubit, Ela! Cîit te iubesc! Și cîit sint de singur, Singur... Singur... moartă... Ela!...”

MARIA PETRASA, Huedin: „Vieți paralele” este un text hibrid, cu diferite „faloziții” asupra vieții, în genul: „Viața — cită complexitate poate să cuprindă sensul acestui cuvînt, este, de fapt, un întreg univers, viața, acest miracol subtil și misterios din care noi, oamenii, adevărați, dar banal, Exemplarele sint și mai banale. Abia la sfîrșit, cînd descrieți tragedia dintr-un spital, sînteți mai autentică, poate și datorită unei experiențe proprii. De aceea, vă așteptăm cu altceva, dar mai puțin declarativ.

LIVIANA IORDAN, S.A.I. (adică sectorul agricol Ilfov?): N-am înțeles de ce să sînteți sensibilă, îndrăgostită și dezamăgită. Temperatura la care scrieți este de înaltă, dar înțelegem că vă scadați și scrieți-ne ceva în legătură cu rubrica noastră, Proză.

B.N. RĂCHITĂȘANU, Bressov: Multumim pentru urările de „sănătate multă, succese literare și împlinirea tuturor visurilor. Aceleași gânduri bune, sincere și pentru ceilalți colegi care — după modesta mea părere — au făcut din „Luceafărul” o revistă deosebit de apreciată de toate categoriile de cititori”. Cîit despre proza, în sine, un fragment din „Fata din pădure” ne-a impresionat acuratețea frazei și o anumită tehnică onirică de intercalare a visului în realitate. Dorim însă nu ceva fragmentar, ci... total. Ca să ne decidem. Și fără pseudonim.

CONSTANȚA VAICĂR, Craiova: Intre altele „tevatviri”, cum ne scrieți, suportați și „tevatviri” scrisului, cu gîndul că va fi, cîndva, bine. „Papucii de haleb” și „dragii noștri” nu ne convin. Trimiteti-i, de aceea, întregi, cu talpa cu tot. Abia atunci vom ști și noi ce e bine și ce nu e.

Iulian Neacșu

Adecevarea la realitate

Urmare din pag. 1

ferind o literatură fără miză. Epoca prezintă se cere înțelesă în ampla ei dialectică, prozatorul actual fiind obligat să pozeze, poate mai mult ca altădată, putere de sinteză pentru a surprinde o realitate extrem de complexă. E o complicitate care modelează profund datele existenței umane: individul e supus unei socializării intense, fără precedent în istorie, el suportă din ce în ce mai acută presiunea determinismului exterior ce îl modifică însăși esența. În acest punct se declanșează — sau ar trebui să se declanșeze — interogația scriitorului privind soarta personajului său de roman, proiectarea lui într-un nou sistem de obiecte.

ION ȘINCA, „Peisaj”

na) dă relief specific romanului nostru de actualitate, autorii declarînd ulterior explicit preocuparea pentru dezbaterile epice: „Literatura nu se justifică în clipa în care încează să se intereseze de om — spunea Sorin Tîlbu — ea trebuie să ia apărarea omului. Îi tubesc pe acei scriitori care, în dragostea lor pentru ființa umană, devin excesivi, exagerați chiar”. Apelul la iubire din finalul romanului „Cel mai iubit dintre pămînti” e într-un fel un simbol al literaturii noastre care descoperă în semnele istoriei prezente argumentul solidarității umane. Proza de la noi, ca de altfel întreaga literatură mondială a momentului de față, sondează orizontul existențial al omului supus determinărilor civilizației moderne. Dar ideologia socialistă oferă, prin datele ei, perspectiva unui umanism ferit de plaga alienării. Pe de altă parte — și cu asta atingem problema originalității noastre

Luis Buñuel

ULTIMUL MEU SUSPIN

NĂZBÎTII SUPRAREALISTE

Voi adăuga că cea mai mare parte din intitulările suprarealiste au rezultate juste. Nu aduc decât un exemplu, cel al muncii, valoare sacrosanctă a societății burgheze, cuvînt de care nu te poți atinge. Suprarealistii au fost primii care au atăcat-o sistematic, care au dat în vilag înșelăciunea ei, care au proclamat că munca esențială este o rușine. Un ecou al acestei diatribă se întinde în Tristana, cînd „don Lopez” spune mutului: — Sărmanii muncitori, bătuți și jefuiți! Munca este un blestem, o tristete. Jos acea muncă ce este făcută pentru a-ți câștiga existența! Această muncă nu te face demn așa cum se spune, ea nu servește decât pentru îndoparea porcelor care ne exploatează. Din contră, munca ce se face din plăcere, din vocație, inobediabilă pe om. Toată lumea ar trebui să muncească numai în felul acesta. Priveste-mă pe mine: eu nu muncesc. Și, doar mă vezi, trăiesc rău, însă trăiesc fără să muncesc.”

Ce clipe unice sint acestea ale profesorului în fața unui nou universitar, pe banca asta de lemn să-l stii înnoțea ochilor tăi încredințat pentru...

DEBUT

valeriu grigorie

Însetat

Viata mă ține de mină / la răscrucă furtunilor / mă ogăg de secunde / leu însetat de sângele cald / al animalului în agonie / alături de mine / un schelet de vise / gîndul se pierde / într-un labirint al tăcerii.

Semn al sufletului

Ascult respirația continentelor / și vultul de oceane / o palmă de pămînt își șoptește chemarea / abia un fir — tătăcuț glis / al dragostei de mamă

O sinteză de istorie literară

Urmare din pag. 1

„sinteză” a „sincronizării”, proprie secolului al XIX-lea liberalist. Mai probabil este că autorul, a venit să spună că, în Evul Mediu chiar, românii nu exprimă o cultură a izolării și nu se află la o parte de o lume europeană unde contribuția Bizanțului e de altminteri, fundamentală; atunci el ar fi trebuit să înlocuiască imprecisă formulă „sincronizare” și în medievalitatea occidentală. Renasterea are precursori în Orient și capătă îndreptățiri occidentale abia după căderea Constantinopolului și emigrarea cărturarilor lui în Italia și în alte spații ale Occidentului european. Nu tendința de „sincronizare” trebuie văzută aici de vreme ce linuta bizantină a culturii române nu se mai pune la îndoială, ci obrișile europene ale unei ideologii care suferă adaptări locale inevitabile și vor conduce, mai apoi, la specificul din ce în ce mai nuanțat. În privința aceasta, contribuția lui Tudor Nedelcea este, bibliografic și analitic, de admirat.

POEZI ȘI CENACLURI

ioan mangu

Mama

Cînd seara unora mă adîncesc / Întrul vechi al casei de la țară, / În mine se deschide o poartă: / Copilărie, ca o zi de vară.

„TOAMNĂ ROMĂNEASCĂ” — BOTOȘANI '88

● În perioada 22 septembrie-1 octombrie, la Botoșani și în alte localități din județ, în organizarea Comitetului de cultură și educație socialistă, se desfășoară un ciclu de activități politico-educative și cultural-artistice, reunite într-o decadă cultural-artistice „Toamnă românească”, Botoșani '88. Ajunsa în acest an la ediția a XVI-a, decada cuprinde, printre altele, „Zilele George Enescu”, ediția a XII-a, Colocviul Ion Pillat, ediția a III-a, „Scriitorii pe plajuri natale”, ediția a XII-a și alte manifestări culturale de prestigiu. Programul — deosebit de bogat, conceput în spiritul Tezilor din aprilie — cuprinde zile speciale dedicate teatrului (premiera absolută a piesei „Profesor de admitere” de Mariana Brăescu), artiștilor plastici (Verisajul expoziției Taberei de creație, stilică-portret, ediția 1988 — Doroboi), muzeelor (simpozion „Marea Unire din 1918, moment crucial în afirmarea României moderne”, filmul lui (premiera: „Umătoarele aventuri ale mușchetarilor” de Victor Antonescu).

„ZILELE CĂRȚII PENTRU TINERET

● De curînd, în cadrul Zilelor cărții pentru tineret, la Costinești, a avut loc o întâlnire a redactorilor și colaboratorilor Editurii Sportivului cu tinerii cititori aflați în vacanță în Tabăra tineretului. Au participat ca invitați Călin Dimitriu, directorul editurii, Carmen Firan, Ioan Chirilă, Dan Mihaescu și Octavian Vintilă, iar din partea gazdelor, Cezar Armeanu, directorul adjunct al taberei.

